

2024

Utvärdering av Rekryteringar

KK-stiftelsen

Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling

Utvärdering av Rekryteringar

KK-STIFTELSEN 2023

Dnr 20240004A ISBN 978-91-527-8334-4

Stiftelsen för kunskaps- och kompetensutveckling/The Knowledge Foundation
Kungsträdgårdsgatan 18, 111 47 Stockholm
111 47 Stockholm

Utvärdering av

KK-stiftelsens program Rekryteringar

RAMBOLL

Bright ideas.
Sustainable change.

FÖRORD

KK-stiftelsen är en finansiär med uppdrag att stärka Sveriges konkurrenskraft. Stiftelsen finansierar forskning och kompetensutveckling vid Sveriges högskolor och nyare universitet när den sker i samverkan med näringslivet. Målet är att bygga starka profilerade kunskapsmiljöer som samproducerar forskning och utbildning med näringslivet. KK-stiftelsens stödformer bidrar på olika sätt till att miljöer långsiktigt kan etablera och upprätthålla en stark nationell och internationell vetenskaplig eller konstnärlig position som också utgör ett profilområde för lärosätet.

Sedan 2016 erbjuder KK-stiftelsen programmet Rekryteringar, som syftar till att stärka forsknings- och utbildningsmiljöers vetenskapliga position och profil genom att bidra med förnyelse. Programmet innebär en möjlighet för lärosäten att rekrytera personal inom fem olika anställningsformer - biträdande lektor, lektor, professor, internationell gästprofessor, eller en adjungerad lektor/professor. Det övergripande målet för programmet är att öka mobiliteten och stärka eller utveckla en miljöns kapacitet för forskning och utbildning med relevans även för näringslivet. Målet vid rekrytering av biträdande lektor, lektor eller professor är att långsiktigt tillföra miljön nyckelkompetens. För en internationell gästprofessor är målet också att etablera samarbete med en strategiskt viktig internationell akademisk miljö. Målet med rekrytering av en adjungerad professor/lektor är att etablera eller fördjupa samverkan med ett strategiskt viktigt företag, samt att utbyta kunskap och kompetens mellan den akademiska miljön och företaget.

Föreliggande rapport är resultatet av den resultatutvärdering som Ramboll Management Consulting (Ramboll) genomfört av 21 avslutade projekt under åren 2017–2020. Utvärderingen genomfördes på uppdrag av KK-stiftelsen under perioden maj till december 2023. Författare till rapporten är Erik Brattström, Erica Iseborn, Johannes Henriksson, Pauline Mattsson, Sara Sandberg och Katarina Steijer. Ramboll ansvarar för innehåll och slutsatser i rapporten. Rapporten redovisar inte stiftelsens syn på det utvärderade programmet, utan utgör ett underlag för stiftelsens arbete med att följa upp och utvärdera sin programverksamhet. Stiftelsens ställningstagande med anledning av utvärderingar framgår av särskilda beslut.

Vi vill tacka alla som deltagit i utvärderingen.

Stockholm 2024-02-19

Eva Schelin, vd, KK-stiftelsen

Sammanfattning

Sedan 2017 bedriver KK-stiftelsen programmet Rekryteringar. Programmet syftar till att stärka forsknings- och utbildningsmiljöers vetenskapliga position och profil genom att bidra med förnyelse. I maj 2023 fick Ramboll Management Consulting (härefter Ramboll) i uppdrag av KK-stiftelsen att utvärdera programmet. Utvärderingen omfattar 21 projekt som beviljats finansiering mellan åren 2017–2020. Utvärderingen bygger på intervjuer, dokumentstudier, portföljanalys och en bibliometrisk analys av de publicerade artiklar som projekten resulterat i. Nedan presenteras utvärderingens främsta resultat.

Programmets ändamålsenlighet: Ramboll bedömer att programmet Rekryteringar är ändamålsenligt utformat för att bidra till programmets syfte och mål. De rekryterade forskarna har genomfört aktiviteter som bidrar till forsknings- och utbildningsmiljöernas forskning, utbildning, nätverk och utveckling av miljöerna. Det finns dock utvecklingspotential kopplat till näringslivets involvering, antal utlysningar per år, projektlängd och finansieringsgrad.

Programmets relevans och måluppfyllelse: Ramboll bedömer att programmet har en överlag god måluppfyllelse i förhållande till resultatmålen. Programmet bidrar i hög utsträckning till att tillföra nyckelkompetens till miljöerna. Rekryteringar av internationella gästprofessorer har bidragit till fler samarbeten med internationella forskningsmiljöer. Rekryteringarna har dock inte alltid bidragit till ökad mobilitet och för många miljöer har miljöns kapacitet för forskning och utbildning bara tillfälligt ökats. För näringslivet bidrar programmet till ökad kunskap och stärkt samverkan med akademien. Närmare hälften av rekryteringarna har dock inte bidragit till en tydlig nytta för deltagande företag.

Programmets långsiktiga resultat och additionalitet: Ramboll bedömer att programmet har bidragit till långsiktiga resultat genom publicering och spridning av vetenskapliga resultat av hög kvalitet och en hög citeringsgrad. I flera fall sker en fortsatt sampublicering mellan de rekryterade forskarna och forsknings- och utbildningsmiljöerna efter projektet avslutats. I flera fall har rekryteringarna påverkat hur forsknings- och utbildningsmiljöerna bedrivs idag. Finansieringen från KK-stiftelsen bedöms vara värdefull men inte avgörande för att genomföra strategiska rekryteringar.

Inom ramen för utvärderingen lämnar Ramboll följande rekommendationer till KK-stiftelsens fortsatta arbete för att utveckla programmet:

- Ställ tydligare krav på att miljöerna ska ha en plan för hur gästprofessorer ska bidra till långsiktig kapacitet
- Förtydliga ambitionsnivån kopplat till förnyelse och utveckling av forsknings- och utbildningsmiljöerna
- Se över möjligheterna att främja en ökad grad av sampublicering med gästforskare
- Undersök vidare hur rekrytering av lektorer, biträdande lektorer och professorer kan göras mer attraktivt
- Förtydliga vilken typ av företagssamverkan som förväntas inom ramen för rekryteringsprojekt
- Utveckla programmets effektlogik för att bättre visualisera programmets design och förväntade resultat

Innehållsförteckning

1.	Inledning	1
2.	Om programmet Rekryteringar	2
2.1	Rekryteringar ska bidra till byggandet av starka forsknings- och utbildningsmiljöer	2
2.2	Programmet finansierar olika typer av rekryteringar	3
2.3	Linnéuniversitetet och Mälardalens universitet har genomfört flest projekt	3
2.4	Projekten har bedrivit forskning främst inom teknik och naturvetenskap	4
2.5	Projekten involverar företag av olika storlek från olika branscher	4
3.	Programmets ändamålsenlighet	6
3.1	De rekryterade har genomfört aktiviteter i linje med programmets intentioner	6
3.2	Företagens deltagande har i flera fall varit begränsad	6
3.3	Programmet upplevs vara välfungerande	8
3.4	Programmet kan utvecklas genom fler utlysningar, utökad finansiering och längre projekt	8
3.5	Framgångsfaktorer för en lyckad rekrytering	9
4.	Relevans och måluppfyllelse	10
4.1	De rekryterade har bidragit med nyckelkompetens	10
4.2	Rekryteringen bidrar till att utveckla nya internationella nätverk	11
4.3	Rekryteringen bidrar i flera fall till ökad mobilitet	12
4.4	Rekryteringen bidrar till att stärka eller utveckla miljöns kapacitet	13
4.5	Rekryteringarna har bidragit till utveckling och förnyelse av forsknings- och utbildningsmiljön	14
4.6	Rekryteringarna har inte alltid resulterat i en tydlig nytta för deltagande företag	15
4.7	Projekten bidrar även till andra mervärden	16
5.	Långsiktiga resultat och additionalitet	17
5.1	Projekten har resulterat i publikationer	17
5.2	Vetenskapliga resultat har inte alltid hunnit föras vidare till nya forskningsprojekt	19
5.3	Projekten har i flera fall påverkat hur miljön bedrivs idag	19
5.4	Programmet bidrar till att göra rekryteringar, men är inte avgörande	20
6.	Slutsatser och rekommendationer	21
6.1	Programmet bidrar till utveckling av forsknings- och utbildningsmiljöerna	21
6.2	Rekryteringar av internationella gästprofessorer bidrar till en tillfällig förstärkning av miljöerna	22
6.3	Förutsättningarna för förnyelse inom miljön påverkas projektens fokus och längd	22
6.4	Projekten bidrar till vetenskapliga resultat av hög kvalitet och med hög citeringsgrad	23
6.5	Internationell gästprofessor utgör den mest attraktiva rekryteringsformen	24
6.6	Företagens roll är något otydlig i projekten	24
	Bilaga 1 - Utvärderingens metod	26
	Bilaga 2 - Effektlogik för Rekryteringar	28
	Bilaga 3 - Portföljanalys	31
	Bilaga 4 - Bibliometrisk analys	33

1. Inledning

Sedan 2017 bedriver KK-stiftelsen programmet Rekryteringar, som syftar till att stärka forsknings- och utbildningsmiljöers vetenskapliga position och profil genom att bidra med förnyelse. Målet för Rekryteringar är att öka mobiliteten och stärka eller utveckla miljöers kapacitet för forskning och utbildning med relevans för näringslivet.

I maj 2023 fick Ramboll Management Consulting (härefter Ramboll) i uppdrag av KK-stiftelsen att utvärdera programmet Rekryteringar. Utvärderingen omfattar 21¹ av totalt 23 projekt som KK-stiftelsen beviljat inom Rekryteringar under åren 2017–2020. Resterande två projekt hade inte slutrapporterats vid tiden för utvärderingen och ingår därför inte i utvärderingen. Syftet med utvärderingen är att skapa ökad förståelse för projektens resultat och hur dessa har möjliggjorts genom programmets finansiering. Slutsatser från utvärderingen ska kunna användas i det fortsatta strategiska arbetet med att utveckla programmet Rekryteringar och KK-stiftelsens övriga programportfölj.

Ramboll genomför utvärderingen utifrån en så kallad teoribaserad ansats för att bedöma programmets effektivitet och ändamålsenlighet. Utvärderingen besvarar frågeställningar kopplat till KK-stiftelsens utvärderingskriterier *Bakgrund*, *Ändamålsenlighet*, *Måluppfyllelse*, *Relevans*, *Mervärde*, *Långsiktiga resultat/Bärkraftighet*, *Additionalitet* samt *Analys och Rekommendationer*. I Tabell 1 presenteras de övergripande frågeställningar som utvärderingen besvarar med hänvisning till kapitel i rapporten. Samtliga utvärderingsfrågor presenteras i utvärderingens analysram i Bilaga 1 - Utvärderingens metod.

Tabell 1. Utvärderingskriterier och övergripande frågor för utvärderingen av Prospekt

Utvärderingskriterium	Övergripande frågeställning	Kapitel i rapporten
Bakgrund	Inom vilka forskningsämnesområden har projekten genomförts? Hur ser företagens deltagande ut i programmet?	2
Ändamålsenlighet	I vilken utsträckning är programmet ändamålsenligt utformat?	3
Måluppfyllelse	I vilken grad har programmets målsättningar uppnåtts?	4
Relevans	I vilken utsträckning har programmet bidragit till resultat med relevans för programmets olika målgrupper?	
Mervärde	Har det uppstått några mervärden som inte fångas upp av effektlogiken?	5
Långsiktiga resultat	Vilka långsiktiga resultat har programmet bidragit till?	
Additionalitet	Vilken betydelse har KK-stiftelsens finansiering spelat?	
Analys & rekommendationer	Hur kan programmet utvecklas för att vara ännu mer effektivt och ändamålsenligt?	6

Ramboll har använt flera metoder för att samla in data till utvärderingen. Intervjuer har genomförts med tolv projektledare, åtta projektägare, fem rekryterade forskare, fyra företag som deltagit i projekten och två projektledare som fått avslag på sin ansökan. En intervju har även genomförts med programansvarig på KK-stiftelsen. Därtill har Ramboll genomfört dokumentstudier av program- och projektunderlag, en portföljanslys av finansierade projekt samt en bibliometrisk analys av publikationer som projekten resulterat i. Se närmare beskrivning av metoden i Bilaga 1 - Utvärderingens metod.

¹ De 21 projekten avser rekrytering av 14 internationella gästprofessorer, 5 biträdande lektorer och 2 lektorer.

2. Om programmet Rekryteringar

I följande kapitel ges en övergripande beskrivning av programmet Rekryteringar, dess syfte, mål, målgrupp och utveckling över tid. I kapitlet beskrivs även vilka forskningsämnen som finansierats och vilka företag som deltagit i projekten.

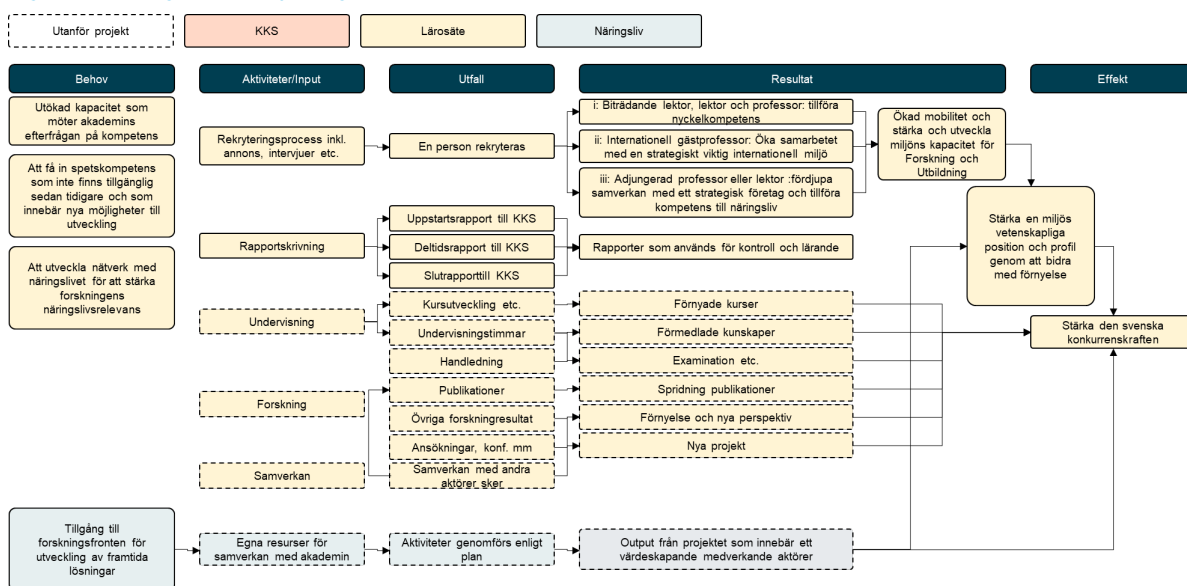
2.1 Rekryteringar ska bidra till byggandet av starka forsknings- och utbildningsmiljöer

KK-stiftelsen vill via programmet Rekryteringar skapa förutsättningar för lärosäten att bygga profilerade och dynamiska forsknings- och utbildningsmiljöer för att därigenom stärka kapaciteten hos forsknings- och utbildningsmiljöer vid lärosätena. För detta krävs ett inflöde av ny personal som forskar och undervisar. Programmet syftar således till att underlätta strategiskt viktiga rekryteringar till lärosätena. I programmet ges lärosäten finansiering för att göra rekryteringar av biträdande lektorer, lektorer, professorer, internationella gästprofessorer samt adjungerade professorer och/lektorer från näringslivet till lärosätet och vice versa.

Det övergripande målet för programmet är att öka mobiliteten och stärka eller utveckla miljöns kapacitet för forskning och utbildning med relevans även för näringslivet. Det finns därtill specifika mål för de olika anställningsformerna. Målet vid rekrytering av biträdande lektor, lektor eller professor är att långsiktigt tillföra miljön nyckelkompetens. För en internationell gästprofessor är målet också att etablera samarbete med en strategiskt viktig internationell akademisk miljö. Målet med rekrytering av en adjungerad professor/lektor är att etablera eller fördjupa samverkan med ett strategiskt viktigt företag, samt att utbyta kunskap och kompetens mellan den akademiska miljön och företaget.

KK-stiftelsen har tagit fram en effektlogik för att illustrera programmets aktiviteter, förväntade utfall, resultat, effekter och vilka behov som programmet ska svara mot. Aktiviteter, utfall, resultat och effekter är uppdelade i kategorierna *KK-stiftelsen*, *lärosäten*, *näringslivet* samt *utanför projektet*. I Figur 1 illustreras programmets effektlogik.

Figur 1. Effektlogik för Rekryteringar

2.2 Programmet finansierar olika typer av rekryteringar

Lärosätena gör en rekrytering per beviljat projekt. I utvärderingen ingår totalt 21 projekt som beviljats under åren 2017–2020, vilket motsvarar 21 rekryteringar. Som tidigare nämnts erbjuder programmet finansiering för fem olika anställningsformer: internationell gästprofessor, lektor, biträdande lektor, professor, samt adjungerad professor eller lektor mellan näringslivet och lärosätet. Villkoren för KK-stiftelsens finansiering av olika anställningsformerna varierar gällande tid och anställningsgrad, se Tabell 2.

Internationell gästprofessor utgör den mest populära rekryteringsformen med flest antal ansökningar. Det är också högst andel beviljade ansökningar för projekt som avser internationell gästprofessor jämfört med övriga anställningsformer.² Vid rekrytering av en internationell gästprofessor eller adjungerad professor/lektor från eller till näringslivet ansöker lärosätet om att rekrytera en namngiven individ. För övriga anställningsformer görs ansökan till KK-stiftelsen för en tjänst som sedan utlyses i enlighet med anställningsordningen vid respektive lärosäte. Den lektor, biträdande lektor eller professor som ska rekryteras är alltså inte namngiven i ansökan.

Merparten (67 procent) av de projekt som ingår i utvärderingen avser rekryteringar av internationella gästprofessorer, se Tabell 2. Detta innebär att resultat och slutsatser från utvärderingen i högre grad är tillämpbara på projekt och rekryteringar som avser just internationella gästprofessorer.

Tabell 2. Anställningsformer i Rekryteringar

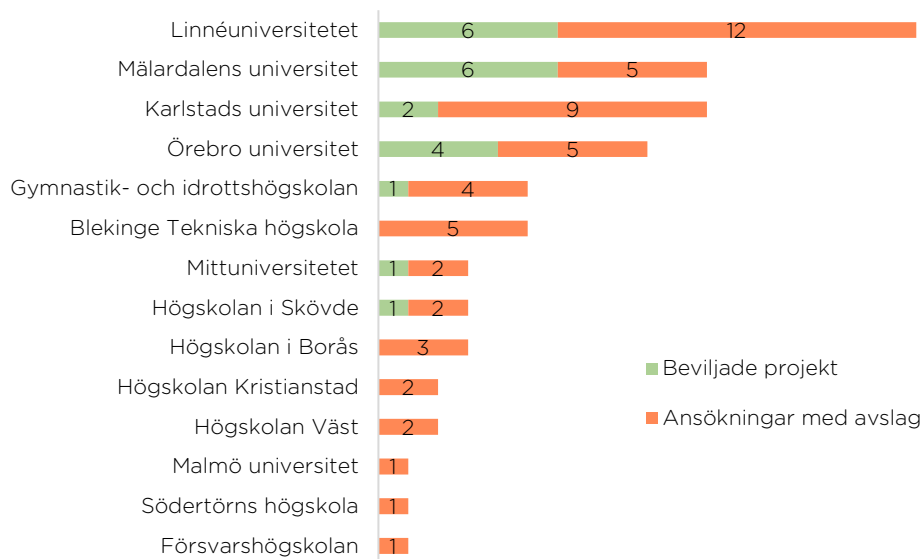
Typ av rekrytering	Projektid	Anställningsgrad	Beviljandegrad (2017–2020)	Antal projekt i utvärderingen
Internationell gästprofessor	3–12 mån	25–100 %	47 %	14
Lektor	2–4 år	100 %	20 %	2
Biträdande lektor	2–4 år	100 %	15 %	5
Professor	2–4 år	100 %	0 %	0
Adjungerad professor och lektor till/från näringslivet	1–3 år	20–50 %	0 %	0

2.3 Linnéuniversitetet och Mälardalens universitet har genomfört flest projekt

Totalt 22 lärosäten i Sverige har möjlighet att söka projektfinansiering från Rekryteringar. Under perioden 2017–2020 har 14 lärosäten sökt finansiering. Sju lärosäten har genomfört de 21 projekt som ingår i utvärderingen, se Figur 2. Linnéuniversitetet och Mälardalens universitet har beviljats flest projekt med sex projekt vardera. Karlstad universitet och Örebro universitet har beviljats två projekt vardera medan Mittuniversitetet, Gymnastik- och idrottshögskolan och Högskolan i Skövde har beviljats ett projekt vardera. Beviljandegraden är högst för Mälardalens universitet (55 procent), Örebro universitet (44 procent), Linnéuniversitetet, Mittuniversitetet och Högskolan i Skövde (33 procent vardera).

² Rekrytering av adjungerad professor och lektor till/från näringslivet var pausat under utlysningarna 2017 och 2018.

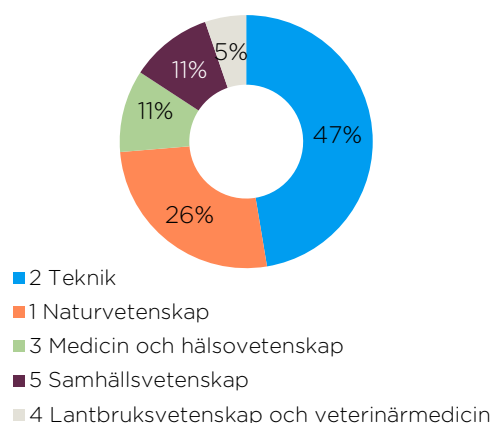
Figur 2. Antal beviljade projekt och ansökningar med avslag uppdelat på lärosäte, 2017-2020.

2.4 Projekten har bedrivit forskning främst inom teknik och naturvetenskap

Närmare hälften av de genomförda projekten (47 procent) under 2017-2020 avser rekryteringar inom forskningsämnet Teknik (se Figur 3³). Dessa projekt har till exempel handlat om Industriell bioteknik, Maskinteknik och Elektroteknik. Ungefär en fjärdedel (26 procent) är rekryteringar inom Naturvetenskap, varav flera återfinns inom Datateknik. Drygt tio procent av projekten finns inom Medicin och hälsovetenskap respektive Samhällsvetenskap. Mer detaljerad information om forskningsämnena redovisas i Bilaga 3 - Portföljanalys.

Figur 3. Projekten uppdelat på forskningsämne nivå 1 (n=19)

2.5 Projekten involverar företag av olika storlek från olika branscher

Minst 38 företag har deltagit i de projekt som ingår i utvärderingen.⁴ Företagen är verksamma i olika branscher, men den största andelen (24 procent) finns inom Tillverkning och industri. Därefter följer företag inom Företagstjänster (16 procent) och Teknisk konsultverksamhet (16 procent). Resterande 44 procent av företagen finns inom andra branscher.

Den största andelen (39 procent) av deltagande företag är stora företag med över 250 anställda. Ungefär en fjärdedel (26 procent) är mellanstora företag med 50-249 anställda och ytterligare en fjärdedel (26 procent) är småföretag med 10-49 anställda. Resterande

³ Uppgift om forskningsämne har funnits för 19 av 21 beviljade projekt.

⁴ Uppgift om deltagande företag har funnits för 19 av 21 beviljade projekt.

8 procent av deltagande företag är mikroföretag, det vill säga företag med färre än tio anställda.

En tredjedel (34 procent) av företagen har en omsättning på 100 miljoner till en miljard kronor. Knappt en fjärdedel (23 procent) av företagen har över 9 miljarder i omsättning. En femtedel (20 procent) av företagen har en omsättning på 10–99 miljoner kronor. 17 procent av företagen har en omsättning på mellan 1–9 miljarder kronor. En mindre andel (6 procent) av de deltagande företagen har en omsättning på under nio miljoner kronor. I Bilaga 3 - Portföljanalys återfinns figurer över deltagande företag uppdelat på bransch, omsättning och antal anställda.

3. Programmets ändamålsenlighet

I följande kapitel redogörs för vad som motiverade lärosäten att ansöka om finansiering från Rekryteringar, den rekryterades och de deltagande företagen huvudsakliga aktiviteter samt hur projektledare och projektägare upplever programmets ändamålsenlighet. Beskrivningen och analysen baseras på data från dokumentstudier, intervjuer med projekt och företag samt genomförd bibliometrisk analys.

3.1 De rekryterade har genomfört aktiviteter i linje med programmets intentioner

I intervjuer och dokumentstudier framkommer att de vanligaste aktiviteterna som de rekryterade bedrivit är forskning, utbildning och nätverksbyggande. Detta ligger i linje med de aktiviteter och utfall som är formulerade i programmets effektlogik. Mot bakgrund av detta bedömer Ramboll att finansierade projekt är ändamålsenligt utformade och skapar förutsättningar för att bidra till avsedda resultat och effekter på längre sikt. Nedan beskriver vi närmare vilka aktiviteter som de rekryterade genomfört.

DE REKRYTERADE HAR BEDRIVIT FORSKNING

Samtliga rekryterade har, i enlighet med KK-stiftelsens effektlogik, bidragit till forskning genom att bland annat bygga upp nya forskargrupper, arbeta i redan etablerade forskargrupper och bidra till vetenskapliga publikationer. Det finns också flera exempel på att de rekryterade har formulerat eller tagit fram nya forskningsidéer och skrivit ansökningar till exempel KK-stiftelsen och EU-fonder.

DE REKRYTERADE HAR BIDRAGIT I UTVECKLING AV UTBILDNINGAR, UNDERVISNING OCH HANDLEDNING

De rekryterade har bidragit till lärosätenas utbildningar genom att till exempel utveckla kurser- och program, bedriva undervisning samt handleda doktorander. Även detta är i linje med KK-stiftelsens effektlogik för programmet. Drygt hälften av de intervjuade projektledarna uppger att de rekryterade har deltagit i undervisning. Lektorer och biträdande lektorer lägger en större andel av sin tid på undervisning än gästprofessorer, vilket regleras av anställningsramar/villkor på lärosätet och är därför helt förväntat.⁵

DE REKRYTERADE HAR ARBETAT MED NÄTVERKSBYGGANDE OCH UTVECKLING AV MILJÖERNA

Hälften av de intervjuade projektledarna beskriver att de rekryterade har bidragit till att bygga nätverk inom akademi och näringsliv. De rekryterade har till exempel utvecklat studentutbyten mellan forskningsmiljöer, arrangerat eller deltagit på konferenser och seminarier, samt etablerat samarbeten med forskare vid andra lärosäten och miljöer. Det finns också exempel på att de rekryterade har utvecklat nätverk och kontakter med näringslivet genom att till exempel samverka i forskningsprojekt och hålla föreläsningar på plats hos olika företag.

3.2 Företagens deltagande har i flera fall varit begränsad

Ett av KK-stiftelsens kriterium för att beviljas medel för en rekrytering i programmet är relevant samverkan med näringslivet. Rambolls bild efter genomförd datainsamling är att

⁵ Enligt KK-stiftelsens utlysningar för Rekryteringar ska lektorer och biträdande lektorer särskilt arbeta med insatser för kompetensutveckling som kan relateras till utbildning på avancerad eller forskarnivå.

företagen i flera fall har haft en mer begränsad roll än vad som beskrivits i projektansökan, vilket påverkar förutsättningarna för näringslivet att dra nytta av rekryteringarna.

FÖRETAGEN HAR HAFT EN BEGRÄNSAD ROLL I UTFORMNING AV PROJEKTEN

Vid ansökan om projektmedel har företagen bidragit med avsiktsförklaringar i linje med KK-stiftelsens riktlinjer. I ett fåtal projekt har företagen även varit mer operativt i utformningen av ansökan. Två av fyra intervjuade företag uppger att de varit delaktiga i att diskutera utformningen av samverkan mellan företaget och de rekryterade.

FÅ PROJEKT HAR MEDFINANSIERATS AV FÖRETAG

I Rekryteringar har företag möjlighet att gå in med medfinansiering av projekteten som avser rekryteringar av lektorer eller biträdande lektorer, där företagens respektive lärosätets finansiering kan variera mellan 0 och 50 procent. För internationella gästprofessorer finns ingen obligatorisk medfinansiering från näringslivet. I endast två av sju projekt som rekryterat en lektor eller biträdande lektor har företag bidragit med medfinansiering. I en intervju med ett företag framkommer att företaget har gått in med medfinansiering av rekryteringen då de har sett det som en del i deras uppdrag och mål om samverkan med akademien. Detta överensstämmer med de krav som KK-stiftelsen specificerar för näringslivets medverkan i programmets utlysning.

DET ÄR OFTA LÄROSÄTENA SOM BIDRAR MED FÖRETAGSKONTAKTER

I majoriteten av projekten har medverkande företag redan en upparbetad relation med lärosätet. I intervjuer med sju av tolv projektledare framkommer att det är en person inom forsknings- och utbildningsmiljön som har tillhandahållit kontakter till företag och kopplat ihop dem med de rekryterade. Tre av projektledarna beskriver hur dialogerna mellan företagen och de rekryterade har bidragit till nya idéer och i vissa fall fortsatt, fördjupad samverkan. Tre av projektledarna beskriver att de rekryterade har haft kontakt med företag som medverkat i parallella synergi- och profilprojekt som KK-stiftelsen finansierat. I intervjuer med ett företag framkommer att de framför allt har haft löpande kontakt med lärosätet under projektet, snarare än de rekryterade forskarna.

FÖRETAGEN HAR DELTAGIT I MÖTEN, WORKSHOPS OCH KONFERENSER

Rambolls analys av projektens slutrapporter indikerar att företagens medverkan i projekten ofta har varit begränsad till enskilda aktiviteter och möten, men det finns exempel där företagen haft en djupare samverkan med de rekryterade. I nio av 21 projekt har företagens medverkan framför allt bestått av enstaka kontakter, möten och/eller workshops med de rekryterade. Alla dessa nio projekt har utgjort rekryteringar av internationell gästprofessor. I två projekt som rekryterat lektorer har företagen bidragit i utveckling av utbildningar. I rekrytering av två internationella gästprofessorer har företagens roll bland annat innefattat bidrag i en licentiatavhandling och aktiviteter för etablering av långsiktig samverkan med forsknings- och utbildningsmiljön. För rekryteringen av en biträdande lektorstjänst kunde företaget inte delta som planerat på grund av ett förvärv av företaget. Endast i en rekrytering (internationell gästprofessor) har företagen medverkat aktivt genom sampublicering. Detta bekräftas igenomförd bibliometrisk analys där endast ett projekt tycks ha sampublicerat med ett företag (totalt tre artiklar). Detta företag är ABB där en av forskarna också tidigare har varit anställd. I fem av 21 projekt framgår det inte av slutrapporterna vilken roll företagen haft.

I VISSA PROJEKT HAR FÖRETAGEN HAFT EN MYCKET BEGRÄNSAD ROLL

Rambolls bedömning utifrån intervjuer och dokumentstudier är att företagen i många fall har haft en mer begränsad roll än vad som initialt har planerats. Det går inte att se några tydliga skillnader mellan olika rekryteringsformer. Ramboll har jämfört hur företagens roll

har beskrivits i projektens ansökningar med hur deras roll beskrivits i slutrapporterna. I tio av 21 projekt har det ej gått att bedöma om företagens medverkan har varit i linje med ansökan, då det saknats tillräcklig information i projektets ansökan och/eller slutrapport. I åtta av 21 projekt bedömer Ramboll att företagen har haft en mer begränsad roll i projekten jämfört med projektansökan. I tre av 21 projekt har företagens roll legat i linje med ansökan.

Bilden från projektens rapporter bekräftas i genomförda intervjuer. I intervjuer med fem av tolv projektledare framgår att de rekryterade haft begränsad kontakt med företag. De rekryterade kan ha haft inledande möten med ett par företag men som inte resulterat i något mer, alternativt väldigt sporadisk kontakt under projektet. Dialogen har i vissa fall påverkats av externa omständigheter som coronapandemin och förändringar i företagets ledning. I de flesta fall framgår det inte i projektens slutrapporter varför företagens medverkan har blivit mer begränsad. Rambolls bild är att det i viss utsträckning är naturligt att företagens roll har varit mer begränsad än vad som initialt planerats. Detta eftersom företagets engagemang är avhängigt att hitta relevanta samverkansmöjligheter med en tydlig affärsnytta i linje med företagets prioriteringar och strategi. Rambolls bedömning är att det är rimligt att inte alla dialoger resulterar i att företagen och forskaren lyckas identifiera denna typ av samverkanspotential.

3.3 Programmet upplevs vara välfungerande

Rekryteringar upplevs av projektledare och projektägare vara ett välfungerande och ändamålsenligt utformat program. Programmet ses som viktigt för att knyta spetskompetens till forsknings- och utbildningsmiljön. Även ansökningsprocessen upplevs fungera väl. En projektledare beskriver exempelvis att processen var tydlig och det var klart vad ansökan förväntades innehålla.

Projektledare och projektägare anser att kommunikation med KK-stiftelsen fungerar bra. Exempelvis lyfts KK-stiftelsens informationsmöten som ett bra forum för dialog. Det framkommer dock att både projektledare, projektägare, rekryterade och företag hade önskat tätare kontakt inför och under rekryteringen. I intervjuerna lyfts det dock inga formella hinder för att ta denna typ av kontakt redan idag.

3.4 Programmet kan utvecklas genom fler utlysningar, utökad finansiering och längre projekt

I intervjuer med projektledare och projektägare framkommer vissa utmaningar kopplat till utlysningarna samt programmets finansieringsvolym och längd.

DET FINNS ÖNSKEMÅL OM FLER UTLYSNINGAR PER ÅR

Några projektledare och projektägare uppger att de gärna sett att det fanns fler utlysningar per år eller en variant som är mer löpande. Exempelvis för internationella gästprofessorer kan det vara utmanande att inte kunna rekrytera personen direkt utan behöva vänta tills nästa utlysning. Det finns risk att "tappa" den tilltänkte rekryterade, något som ett par intervjuade uppger har skett historiskt.

ADMINISTRATION KRING VISTELSEN UPPFATTAS STUNDVIS SOM BESVÄRLIG

I intervjuer med projektledare, projektägare och rekryterade framkommer att administrationen kring vistelsen kan vara stundvis besvärlig. Detta gäller särskilt vid rekrytering av internationella gästprofessorer. I många fall rör dessa utmaningar frågor som inte KK-stiftelsen direkt kan göra något åt. Bland annat lyfts utmaningar om miljöerna ska hantera frågor om lön och skatt. Ett annat exempel är att det krävs ett personnummer för att få anställning samtidigt som de rekryterade behöver få anställning för att få ett personnummer.

FINANSIERINGEN FRÅN KK-STIFTELSEN UPPEVS INTE ALLTID VARA TILLRÄCKLIG

En annan utmaning som både projektledare och projektägare uttrycker är att nivån på finansieringen från KK-stiftelsen är för låg och har inte justerats på flera år. Vid rekrytering av internationell gästprofessor är det ofta en senior person som anställs med höga löneanspråk. Flera intervjuade uppger att det är svårt att täcka lönekostnaderna i de fallen. Det framkommer även att det har varit svårt att få medlen att räcka till för andra kostnader rörande rekryteringen som exempelvis resekostnader.

PROJEKTLÄNGDEN FÖR INTERNATIONELL GÄSTPROFESSOR UPPEVS VARA FÖR KORT

Flertalet uttrycker att projektlängden för rekrytering av internationell gästprofessor är för kort. Det tar tid för en rekryterad att komma in i arbetet och i miljön. Både projektledare och projektägare som intervjuats beskriver att tiden är för kort för att få långsiktiga resultat. Tiden beskrivs även för knapp för att hinna publicera och bidra till den vetenskapliga utvecklingen. Två projektägare och en projektledare upplever att projekttiden behöver vara längre än ett år. Flera önskar mer flexibilitet kring anställningens tid och efterfrågar möjligheten att ansöka om förlängning vid uppvisande av goda resultat av rekryteringen. Detta hade möjliggjort en större inverkan på miljöns utveckling.

3.5 Framgångsfaktorer för en lyckad rekrytering

I intervjuer med projektledare och projektägare lyfts flera viktiga framgångsfaktorer för en lyckad rekrytering. Framgångsfaktorerna relaterar inte enbart till den rekrytering som forsknings- och utbildningsmiljöerna har gjort inom ramen för programmet, utan för generellt för liknande rekryteringar. Vissa av dessa framgångsfaktorer är redan idag integrerade i KK-stiftelsens bedömning av ansökningar. Andra framgångsfaktorer som lyfts är viktiga men är svårare för KK-stiftelsen att påverka.

- **En gemensam målbild för rekryteringen:** En framgångsfaktor är att den rekryterande miljön och den rekryterade forskaren har en gemensam målbild för vad de vill uppnå med rekryteringen. Till exempel genom att vara överens om en gemensam frågeställning eller mål som miljön vill bidra till med den rekryterade kompetensen.
- **En tydlig vision för forsknings- och utbildningsmiljön:** För att den rekryterade ska kunna bidra på ett bra sätt är det viktigt att det finns en tydlig vision för forsknings- och utbildningsmiljön och vad miljön ska åstadkomma. Genom att tydliggöra miljöns vision får den rekryterade bättre förutsättningar att bidra till dess utveckling.
- **Bra personkemi för att snabbt få till ett fungerande samarbete:** Särskilt vid rekrytering av internationella gästprofessor lyfts vikten av en god personkemi mellan den som rekryteras och de personer som den kommer arbeta närmast. Detta för att kunna lyckas med ett bra samarbete under den relativt begränsade tidsperiod som den internationella gästprofessorn spenderar i forsknings- och utbildningsmiljön.
- **En välkomnande miljö:** En framgångsfaktor för en lyckad rekrytering är att den rekryterade känner sig välkomnad och inkluderad, såväl på lärosätet som utanför arbetet. En del i detta kan vara att dela med sig av sina nätverk till den rekryterade.

4. Relevans och måluppfyllelse

I följande avsnitt presenteras Rambolls bedömning av programmets relevans och måluppfyllelse. Ramboll bedömer att Rekryteringar har haft en ganska god måluppfyllelse för uppsatta resultatmål, se Tabell 3. I följande avsnitt presenteras respektive måluppfyllelse och relevans mer i detalj.

Tabell 3. Rambolls bedömning av programmets måluppfyllelse

	Förväntade resultat	Bedömning	Motivering
Resultatmål kort sikt	<ul style="list-style-type: none"> Tillföra <u>nyckelkompetens</u> till miljöerna Ökat <u>samarbete</u> med strategisk viktig internationell miljö 		Programmet har i stor utsträckning bidragit till att tillföra nyckelkompetens till miljöerna, om än under en begränsad tidsperiod. Rekryteringarna av internationella gästprofessorer har bidragit till ökade samarbeten med internationella forskningsmiljöer.
Resultatmål lång sikt och effektmål	<ul style="list-style-type: none"> Ökad <u>mobilitet</u> och stärka och utveckla miljöns <u>kapacitet</u> för forskning och utbildning Stärka miljöns vetenskapliga position genom att bidra med <u>förnyelse</u> <i>Stärka den svenska konkurrenskraften</i> 		<p>Programmet har bidragit till ökat internationellt utbyte mellan olika miljöer. Rekryteringarna har dock inte alltid bidragit till ökad mobilitet och för många miljöer har miljöns kapacitet för forskning och utbildning bara tillfälligt ökat. Många rekryteringar bidrar med förnyelse genom nya metoder, perspektiv och utveckling av utbildningar.</p> <p><i>Effektmålet om stärkt svensk konkurrenskraft har ej bedömts inom ramen för resultatutvärderingen.</i></p>
Teckenförklaring			
			
Svag måluppfyllelse	Ganska god måluppfyllelse	God måluppfyllelse	

4.1 De rekryterade har bidragit med nyckelkompetens

Ett av målen med programmet är att de rekryterade ska bidra med kompletterande expertis eller nyckelkompetens. Utvärderingen indikerar att rekryteringen i hög grad bidragit till att miljön fått tillgång till viktig nyckelkompetens. De rekryterades kompetens har kompletterat miljöerna befintliga kunskapsbas och har spridits i forsknings- och utbildningsmiljöerna både genom arbete i forskargrupper och genom undervisning. Detta beskrivs mer i avsnitten nedan.

DE REKRYTERADE HAR BIDRAGIT MED NYCKELKOMPETENS

I intervjuer med nio av tolv projektledare och sju av åtta projektägare framkommer att den största motivationen till att söka finansiering genom Rekryteringar är att få in ny spetskompetens i forsknings- och utbildningsmiljön. Rambolls bild är att rekryteringarna i hög utsträckning har svarat mot detta behov. Såväl rekryteringar av internationella gästprofessorer som lektorer och biträdande lektorer har bidragit med nyckelkompetens till miljön. Utvärderingen visar att detta främst skett genom att de rekryterade tillfört miljön nya metoder, teoretisk kunskap samt vana av att bedriva mer storskalig forskning. Utvärderingen visar också att detta har skett genom bland annat arbete i forskargrupper och undervisning.

DE REKRYTERADES KOMPETENS HAR KOMPLETTERAT DEN BEFINTLIGA KOMPETENSEN

I intervjuer med projektledare och projektägare framkommer att de rekryterade ofta är högprofilerade inom området och har särskild kunskap som kompletterar miljöns befintliga kompetens. Denna bild stärks exempelvis av en intervju med en rekryterad som beskriver hur hans specifika kunskap kompletterade den som redan fanns i miljön. Trots att projektledaren och den rekryterade professorn har olika spetskompetenser delar de synen att deras samarbete har varit effektivt och att samarbetet har stärkt projektledarens kunskaper.

”Vi delade en gemensam kunskapsbas, men jag hade specialistkunskap som jag kunde bidra med. Detta var särskilt bra för doktoranderna som inte hade tillgång till min typ av expertis inom lärosätet.” – *Rekryterad internationell gästprofessor*

4.2 Rekryteringen bidrar till att utveckla nya internationella nätverk

Rambolls utvärdering visar att rekryteringen av internationella gästprofessorer i stor utsträckning har bidragit till att utveckla nya internationella nätverk, i enlighet med forsknings- och utbildningsmiljöernas behov. Övriga rekryteringsformer tycks också ha bidragit till internationella nätverk, men det är svårt att dra några generella slutsatser eftersom utvärderingen baseras på ett begränsat antal projekt. Rekryteringarnas bidrag till internationella nätverk och samarbeten beskrivs i avsnitten nedan.

REKRYTERINGARNA FÖRVÄNTADES BIDRA TILL UTÖKADE NÄTVERK

Inför rekryteringarna lyfter tre projektägare och tre projektledare att de hade ett behov av att utöka forsknings- och utbildningsmiljöns nätverk och samarbeten, främst inom forskarvärlden men även inom näringslivet. Genom rekryteringar av både internationella gästprofessorer och en lektor såg de en möjlighet att bidra till ökad forskningssamverkan, såväl med internationella kontakter som med företag. Ett par projektledare och ett par projektägare lyfter även att de hade ett specifikt behov av att få in profiler som kan hjälpa till att positionera och stärka miljöns anseende, både nationellt och internationellt.

NYA NÄTVERK HAR STÄRKT FORSKNINGS- OCH UTBILDNINGSMILJÖERNA

Intervjuade projektledare och projektägare beskriver att de fått tillgång till nya nätverk eller en stärkt sin position i befintliga nätverk till följd av rekryteringen. Tillgången till internationella nätverk har även stärkt forskningsmiljön. En projektägare beskriver hur rekryteringen har bidragit till att miljön idag är ansedd som en internationell miljö, där forskning bedrivs tillsammans med utländska forskare i högre utsträckning än innan. Ett bredare internationellt nätverk beskrivs öka antalet samarbeten och även produktiviteten. En annan projektägare framställer att rekryteringen bidrog till att skapa en internationell miljö på hög nivå och att många på institutionen, som en konsekvens av synligheten, började visa intresse för att delta i miljöns forskning. Att rekryteringen bidragit till att utveckla nya internationella nätverk demonstreras även genom att de deltar i fler internationella konferenser och seminarier.

” De internationella kontakterna växlar upp och gör oss mer relevanta” – *Projektägare, rekrytering av internationell gästprofessor*

REKRYTERINGEN HAR BIDRAGIT TILL ÖKAT INTERNATIONELLT FORSKNINGSSAMARBETE

En stor andel av de projektledare som intervjuats beskriver att rekryteringen bidragit till ett ökat internationellt forskningssamarbete. Ett exempel är en internationell gästprofessor som rekryterat forskare från tre olika europeiska länder från sitt nätverk som ska arbeta i ett Synergiprojekt som uppkommit till följd av rekryteringen. Samma lärosäte beskriver även hur det vetenskapliga nätverket blivit större och att de affilierat 15 forskare till lärosätet.

4.3 Rekryteringen bidrar i flera fall till ökad mobilitet

Genom att programmet finansierar rekryteringar av forskare är ett direkt utfall av projekten en ökad mobilitet av forskare, som i sin tur bidrar till utveckling av forsknings- och utbildningsmiljöer på olika sätt. I effektlogiken framgår att programmet även förväntas bidra till sekundära mobilitetseffekter som ett ökat utbyte av exempelvis kunskap och doktorander mellan olika miljöer. Rambolls bedömning är att projekten i varierande utsträckning har bidragit till förväntade sekundära mobilitetseffekter. Detta beskrivs mer i avsnitten nedan.

REKRYTERINGEN HAR BIDRAGIT TILL ETT ÖKAT UTBYTE MED PROFESSORER, STUDENTER OCH DOKTORANDER

Fem av tolv intervjuade projektledare beskriver hur rekryteringen bidragit till ökad mobilitet, utöver den enskilda rekryteringen. Projektledare och projektägare beskriver att andra professorer, mastersstudenter eller doktorander har besökt de rekryterades lärosäten. Dessa besök har inträffat i samband med konferenser som arrangerats av antingen lärosätet eller de rekryterades lärosäten. De rekryterade har även genomfört många resor inom ramen för exempelvis Erasmus. Det har också förekommit att lärosätena har skrivit Erasmus-mobilitetsavtal sinsemellan. I intervjuer med ett par projektledare framkommer att de rekryterade forskarna bidragit till att attrahera internationella studenter som väljer att genomföra sin master- eller doktorandutbildning vid lärosätet. En projektledare beskriver hur lärosätena ofta har svårt att locka internationella studenter, som vanligtvis föredrar större och mer välkända lärosäten.

Tre av tolv projektledare beskriver vidare hur rekryteringar av både internationell gästprofessor och en lektor har bidragit till ett utvecklat forskningssamarbete mellan forsknings- och utbildningsmiljön och andra internationella forskningsmiljöer som de rekryterade hade i sitt nätverk.

FLERA FAKTORER HAR FÖRSVÅRAT MOBILITET I VISSA AV PROJEKTEN

I intervjuer med sex av tolv projektledare är det mer otydligt hur projekten bidragit till ökad mobilitet och utbyte med andra forsknings- och utbildningsmiljöer. Detta beror ofta på att projekten inte kunnat genomföras enligt plan, där den rekryterade inte vistats fysiskt i miljön i den utsträckning som varit nödvändigt för att kunna bidra till sekundära mobilitetseffekter. Ett skäl till detta är att flera av de rekryteringar som ingår i utvärderingen har påverkats av pandemin. De utbyten som planerats inom ramen för rekryteringen blev senarelagda eller omarbetade till digitalt format. En projektägare beskriver exempelvis hur de planerat för att den rekryterade skulle besöka dem flera gånger men att hen endast hade möjlighet att komma till lärosätet en gång. Projektägaren anser att det är nödvändigt att träffas fysiskt och tror att det hade lett till ett större utbyte mellan lärosätena om de kunnat besöka varandra mer.

Även andra faktorer beskrivs ha haft inverkan på att projekten inte genererat de sekundära mobilitetseffekter som önskats. Ett par av de intervjuade nämner exempelvis att de rekryterade enbart besökt lärosätena vid några tillfällen. En bakomliggande orsak till detta

beskrivs vara faktumet att rekryteringsens tid (6 månader i det här fallet) visade sig vara för kort för att få till frekventa besök. En annan projektledare Ramboll intervjuat beskriver att besök mellan lärosätena inte skett på grund av bristande planering från deras sida. Då dessa miljöer haft det svårt att åstadkomma ett utbyte under projektperioden har de inte heller lyckats bidra till ökad mobilitet och utbyte på längre sikt.

4.4 Rekryteringen bidrar till att stärka eller utveckla miljöns kapacitet

Ett av målen för programmet är att rekryteringarna ska bidra till att stärka miljöns kapacitet för forskning och utbildning. Resultatet av intervjuer visar att samtliga rekryteringsformer bidrar till en kapacitetsökning genom de resultat som presenterats tidigare i kapitlet. I intervjuer lyfts särskilt nya nätverk och internationella forskningskontakter som viktiga för att bidra till ökad kapacitet. Själva rekryteringen innebär ökad kapacitet för miljöerna att bedriva forskning men kapaciteten är ofta tillfällig eftersom rekryteringar av internationella gästprofessorer är tidsbegränsade. Detta beskrivs mer i avsnitten nedan.

REKRYTERINGARNA FÖRVÄNTADES BIDRA TILL ÖKAD FORSKNINGSKAPACITET

I intervjuer beskriver projektledare och projektägare att de sett rekryteringen som en möjlighet att öka kapaciteten för forskning inom miljön. Fyra projektägare beskriver hur rekryteringen förväntades bidra till ökad forskningskapacitet eftersom de rekryterade kan lägga mer fokuserad tid på forskning än vad andra forskarna på institutionen kan, som generellt lägger mycket tid på undervisning.

NYA NÄTVERK BIDRAR TILL ATT STÄRKA MILJÖNS KAPACITET

I intervjuer med projektägare framkommer att rekryteringen har stärkt miljöns kapacitet främst genom ökad tillgång till nya nätverk. Såväl rekrytering av internationella gästprofessorer som rekrytering av lektorer har resulterat i utvecklade nätverk som gett forskargrupperna tillgång till fler internationella

forskningskontakter men även kontakter vid andra svenska högskolor och universitet. Det senare har exempelvis lett till att ett lärosäte fått tillgång till analysutrustning som stärker forskningskapaciteten.

Projektägare bedömer detta som ytterst positivt eftersom den utrustning som krävs är dyr och således inte har varit disponibel för dem tidigare.

”Ja den har stärkt miljöns kapacitet genom nätverk. Vi har ett stort nätverk dit vi kan nå ut. Om vi söker viss kompetens kan vi nå ut till en grupp som kan höra sig för. Även om vi vill rekrytera till ett specifikt område kan vi få hjälp av den rekryterade och dess nätverk för att nå ut bättre internationellt” – *Projektledare, rekrytering av internationell gästprofessor*

VISSA MENAR ATT DEN STÄRKTA KAPACITETEN ÄR TILLFÄLLIG

Ett par intervjuade projektägare för rekrytering av internationella gästprofessorer beskriver att de stärkt kapaciteten under tiden för rekryteringen men att kapaciteten inte består efter att den rekryterade slutat. En av projektägarna beskriver det som svårt att få till en fortsättning då de rekryterade ofta är högprofilerade inom sina akademiska fält och därmed svåra att rekrytera mer permanent. Projektägaren menar att dessa forskare gärna återgår till sina hemuniversitet efter projektslut. Rambolls bedömning är att det är naturligt att den stärkta kapaciteten är tillfällig eftersom rekryteringen är tidsbegränsad. Samtidigt bedömer Ramboll att bör det samarbete som etablerats bör kunna bidra till fortsatta forskningssamarbeten som bidrar till stärkt kapacitet även på lite längre sikt. Utifrån

genomförd bibliometrisk analys som presenteras i avsnitt 5.1 tycks dock en stor andel av de rekryterade fortsatt sampublicera med forsknings- och utbildningsmiljöerna även efter projektslut, vilket indikerar en stärkt kapacitet även på längre sikt.

4.5 Rekryteringarna har bidragit till utveckling och förnyelse av forsknings- och utbildningsmiljön

Ett förväntat resultat av programmet är att rekryteringarna ska bidra till förnyelse av forsknings- och utbildningsmiljöerna och stärka deras vetenskapliga position. Rambolls bedömning är att de rekryterade i många fall har bidragit till förnyelse genom nya metoder och teoretisk kunskap samt utveckling av undervisning. Förutsättningarna att bidra till förnyelse varierar dock mellan de olika anställningsformerna, där internationella gästprofessorer endast är aktiv inom miljön under en begränsad tid. Detta beskrivs mer i avsnitten nedan.

DE REKRYTERADE HAR BIDRAGIT MED NYA METODER OCH TEORETISK KUNSKAP

Rambolls bedömning är att rekryteringarna har bidragit till utveckling och förnyelse i enlighet med de behov som fanns inom forsknings- och utbildningsmiljöerna. Fem projektledare och tre projektägare lyfter att de har haft behov av senior kompetens och erfarenhet av att bygga upp en framgångsrik forskningsmiljö genom att till exempel utöka forskargruppen, få in nya perspektiv och påverka kultur och arbetssätt inom miljön.

Rambolls utvärdering visar att de rekryterade bidragit med nya metoder och teoretisk kunskap. Exempelvis beskriver en projektledare att de rekryterat en internationell gästprofessor som är särskilt duktig på en viss sorts mätning som är viktig inom området, något som gynnat den forskning som bedrivs vid lärosätet. En projektägare beskriver därtill hur en internationell gästprofessor introducerat nya analysmetoder för forskargruppen.

Slutligen har flera av de rekryterade har bidragit med erfarenhet av att organisera och leda stora forskningsprojekt. En projektägare lyfter exempelvis att den rekryterade hade gedigen erfarenhet av att arbeta på ett annat sätt än de gör i miljön och i större skala. En projektledare beskriver i intervju att den rekryterade, som är internationellt ledande inom både internationella forskningsorganisationer och projekt, bidrog till att projektledare kunde lära sig och utvecklas av att leda stora projekt.

”Rekryteringen har varit vitaliserande men inte revolutionerande. Men det vill man ju kanske inte. Det har varit 60% överlapp 40% nya perspektiv, vilket varit viktigt för att det ska bli bra integration.” –
Projektägare för rekrytering av internationell gästprofessor

DE REKRYTERADE HAR I VISSA FALL BIDRAGIT TILL ATT UTVECKLA MILJÖNS UTBILDNINGAR

Det främsta bidragit till miljöns utbildning har skett genom att de rekryterade har undervisat. I dokumentstudier slutrapporter framkommer att ungefär hälften av de rekryterade har bidragit i undervisning. Vissa rekryterade har hållit i gästföreläsningar medan andra ansvarat för hela kurser och stått för merparten av undervisningen samt kursens administrativa drift och vidareutveckling.

I slutrapporter för tio av 21 projekt framkommer att de rekryterade har bidragit till miljöns utbildning genom att utveckla kandidat- eller mastersprogram. Detta har både skett i rekrytering av internationell gästprofessor och lektor. Det framkommer därtill att de rekryterade bidragit till att kursutveckling.

En projektledare som Ramboll intervjuat beskriver hur en rekryterad internationell gästprofessor inte bidragit till undervisning i den utsträckningen som personen hade kunnat. Projektledaren menar att lärosätet och studenterna inte var mogna för att inkludera föreläsningar på engelska inom det specifika område som forskaren var verksam inom.

”

”Hen har hjälpt oss utveckla ett kandidatprogram och se över ett mastersprogram. Kompetensen fanns men hen aktualiserade den vilket har gjort att vi fått mer och bredare kunnande.” -

Projektledare, internationell gästprofessor

4.6 Rekryteringarna har inte alltid resulterat i en tydlig nytta för deltagande företag

Genom att finansiera rekryteringar i programmet förväntar sig KK-stiftelsen resultat som bidrar till nytta för näringslivet, vilket i sin tur förväntas bidra till programmets långsiktiga effektmål om stärkt svensk konkurrenskraft. Rambolls bedömning är att projekten i många fall har haft en begränsad nytta för deltagande företag. I närmare hälften av projekten är det otydligt vilken nytta företagen fått av rekryteringen. I övriga fall har deltagande företag fått nytta av projekten genom ökad kunskap och tillgång den senaste forskningen inom ett relevant forskningsfält. De flesta deltagande företagen har redan en etablerad kontakt med miljön och rekryteringen bidrar till att fortsätta stärka den samverkan. Detta beskrivs mer i avsnitten nedan.

I FLERA FALL HAR REKRYTERINGARNA HAR BIDRAGIT TILL BEGRÄNSAD NYTTA FÖR FÖRETAGEN

I slutrapporter för tio av 21 projekt framgår ingen tydlig nytta för företagen och i ett ytterligare projekt har projektet främst bidragit till diskussioner om möjlig samverkan framöver. I sju av 21 projekt framgår tydligare nyttor för deltagande företag. Till exempel utveckling av en testbädd, stöd i etablering av en ny anläggning att företaget kunnat verifiera att de arbetar med rätt saker och utveckling av ett nytt mastersprogram som utgår från näringslivets behov. I tre projekt har rekryteringarna främst bidragit med ökad kunskap. I två av projekten har rekryteringarna bidragit till stärkt samverkan med akademien. Ett av företagen som intervjuats beskriver hur samverkan med lärosätet möjliggjort för dem att positionera sig på marknaden och vara drivande i ett underbeforskat ämne.

REKRYTERINGEN HAR GETT FÖRETAGEN TILLGÅNG TILL EXPERTIS OCH SPETSFORSKNING

”

” Vi känner oss nu ännu säkrare än tidigare på att våra metoder är den bästa vägen för att uppnå vårt mål.”

- Deltagande företag i slutrapport

Den vanligaste nyttan för företagen är ökad kunskap och kompetens inom ett särskilt forskningsfält eller ämne. I ansökningarna där företagen uttryckt sina förväntningar på rekryteringen framkommer oftast att företaget ser samverkan som ett sätt för dem att hålla sig á jour med den senaste forskningen och därmed stärka sin position på marknaden. Dokumentstudier av slutrapporterna visar att detta har skett i många projekt och att företagen ser att samverkan med

lärosätet har bidragit till att stärka deras kunskap genom att ta del av expertis och spetsforskning, det vill säga forskning som ligger i framkant inom sitt fält. De intervjuer som Ramboll genomfört med medverkande företag stärker bilden av att ökad kunskap och närhet till den senaste forskningen är en av de största nyttorna för företagen.

REKRYTERINGEN BIDRAR TILL ATT FÖRETAGEN STÄRKER EN REDAN ETABLERAD SAMVERKAN MED LÄROSÄTET

I både slutrapporter och intervjuer framkommer att en stor nytta för företagen är den stärkta samverkan med lärosätet och således med akademien. Ett företag som Ramboll intervjuat beskriver exempelvis hur de ser samverkan för rekryteringen som en del av en större samverkan med lärosätet. Det är ett lokalt företag som beskriver att det är värdefullt att ha lärosätet geografiskt nära. Samverkan med lärosätet har bidragit till att höja kompetensen internt hos medarbetarna och är även en bra källa för rekrytering av nytutexaminerade studenter.

4.7 Projekten bidrar även till andra mervärden

I intervjuer med projektledare framkommer att rekryteringarna bidragit till mervärden utöver de som programmet har som mål. I intervjuer med två av tolv projektledare framkommer att projekten har bidragit till viktiga insikter inför framtida rekryteringar. Till exempel vad som krävs för att integrera en internationell gästprofessor i Sverige, att ordna boende och förklara hur det svenska systemet fungerar. I ett projekt har rekryteringen bidragit till att lärosätet nu har skapat en egen utlysning för gästprofessorer. En projektledare för rekryteringen av en lektor beskriver hur rekryteringen har bidragit till att kunna utveckla verksamheten strategiskt och att bygga upp ett nytt kompetensområde för miljön. En projektledare beskriver att rekryteringen bidragit till ett ökat kontaktnät för flera personer på lärosätet, även för personer som inte är verksamma i den specifika forsknings- och utbildningsmiljön.

I intervjuer med två projektägare framkommer bland annat att rekryteringarna bidragit till att berika miljön med erfarenhet från en annan kultur och att skapa en inspirerande, internationell forskningsmiljö. En projektägare beskriver hur programformen är en viktig dörröppnare för att integrera internationell expertis i forskningsmiljön. En annan projektägare beskriver hur rekryteringen bidragit till ökad synlighet och att kunna visa att akademien och näringslivet i regionen är med och driver utvecklingen inom det aktuella forskningsområdet.

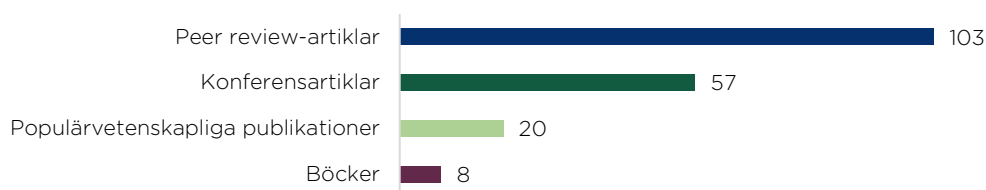
5. Långsiktiga resultat och additionalitet

I följande kapitel redogör Ramboll för programmets långsiktiga resultat och additionalitet. I kapitlet redogör Ramboll för vilka långsiktiga resultat som programmet bidragit till hittills, vilket innefattar hur vetenskapliga resultat har spridits och hur rekryteringarna har påverkat hur verksamheten i miljöerna bedrivs efteråt. Programmets additionalitet handlar om vilken betydelse som finansieringen haft för att möjliggöra de resultat som uppstått på kort och lång sikt.

5.1 Projekten har resulterat i publikationer

Av de 21 projekt som ingår i utvärderingen har 19 resulterat i publiceringar. Totalt har projekten publicerat 103 artiklar, 57 konferensartiklar, 8 böcker, och 20 populärvetenskapliga publikationer enligt de slutrapporter där forskarna har rapporterat in sina slutresultat. Det är svårt att göra några direkta jämförelser mellan projekten eftersom de har pågått under olika tidsperioder, varierande från några månader upp till flera år.

Figur 4. Antal publiceringar som projekten bidragit till.

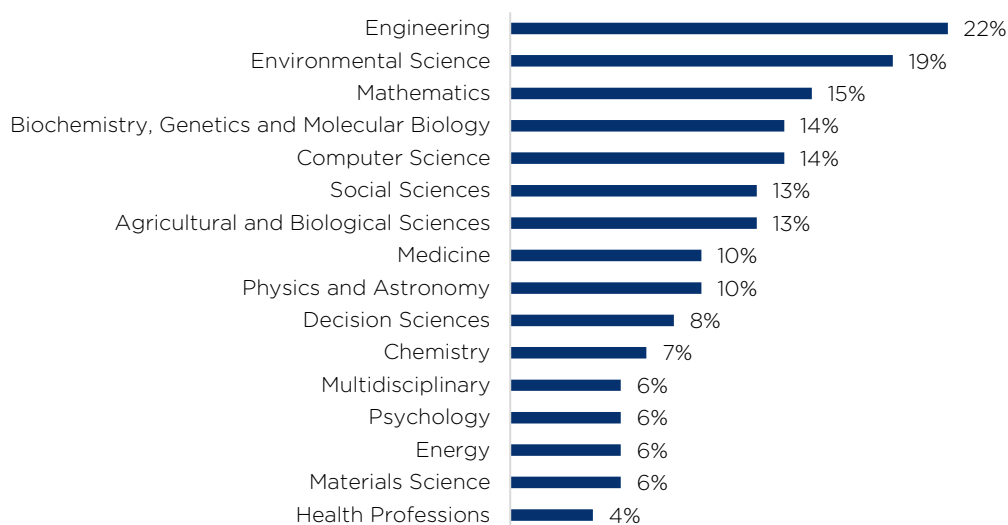
Källa: Bibliometrisk analys, Rambolls bearbetning.

En fördjupad analys har gjorts av de peer review-artiklar som publicerats mellan 2018–2023 med hjälp av databasen Scopus (totalt 72 artiklar).⁶ Den fördjupade analysen omfattar 17 av de finansierade projekten. Enligt praxis bör forskare i sina publikationer ange vilken forskningsfinansiär som har finansierat den forskning som ligger till grund för publikationen. Trots detta nämner endast 22 av 72 analyserade artiklar (31 procent) KK-stiftelsen som finansiär i sina artiklar.

I Figur 5 är artiklarna klassificerade i ämnesområden utifrån vilka tidskrifter som de är publicerade i. Majoriteten av artiklarna är publicerade i tidskrifter som är kategoriserade inom ingenjörsoområdet (16 artiklar), följt av miljövetenskap (14 artiklar), datavetenskap (10 artiklar), och biokemi, genetik och molekylärbiologi (10 artiklar).

⁶ Vi har använt oss av Scopus databas för att analysera artiklarna. Eftersom denna databas inte täcker alla tidskrifter och då inte alla publikationer som finns i rapporterna ännu har publicerats återstår 72 artiklar som publicerats mellan 2018–2023.

Figur 5. Ämnesområden som vetenskapligt publicerade artiklar återfinns inom. (n=77)

Källa: Bibliometrisk analys, Rambolls bearbetning.

PUBLIKATIONER FRÅN PROJEKTEN HAR HÖG CITERINGSGRAD

Citeringsgrad är ett vanligt mått som mäter vetenskaplig synlighet, det vill säga hur många gånger en artikel citeras av andra artiklar. En analys av citeringsgraden indikerar att framtagna publikationer har en hög citeringsgrad. De vetenskapligt publicerade artiklar som genererats av projekten har en citeringsgrad som är 231 procent högre än det globala genomsnittet.⁷ Detta tyder på att de publikationer som har författats med de rekryterade forskarna har haft hög vetenskaplig synlighet. Analysen av citeringar visar även att 61,2 procent av artiklarna tillhör de 10 procent mest citerade tidskrifterna.⁸ Rambolls bedömning är att detta bidrar positivt till karriärsutvecklingen för de forskare som varit med i publiceringen. Det kan även gynna forsknings- och utbildningsmiljöernas anseende och synlighet, men detta är svårt att bedöma utifrån utvärderingens underlag.

Eftersom flera av projekten har avslutats i närtid är det viktigt att notera att citeringsmålet hittills inte ger en rättvisande bild av hur publikationerna har gynnat vetenskapen på längre sikt. Det tar oftast flera år innan resultaten sprids och citeras av andra forskare. Det är därför sannolikt att publikationerna kommer att öka i citeringsgrad på längre sikt.

PROGRAMMET HAR BIDRAGIT TILL PUBLICERINGAR I NYA SAMVERKANSKONSTELLATIONER

Ett av målen med Rekryteringar är att bidra med förnyelse till forskningsmiljöer. Därför är det av intresse att analysera hur forskare på institutionen har publicerat med de rekryterade forskarna. Utifrån den bibliometriska analysen tycks programmet ha bidragit till nya publiceringskonstellationer. Av de 17 projekt som analyserats fördjupat är det nio projekt som inte tidigare publicerat tillsammans med den rekryterade forskaren. I åtta projekt fanns det redan samverkan i form av publikationer mellan den forskare som senare rekryterades och forskare vid den rekryterande institutionen (i tre av dessa projekt rekryterades en lektor som redan var affilierad till institutionen).

⁷ Efter normalisering utifrån vilket ämnesområde eller fält som tidskriften som artiklarna publicerats i har fältciteringsgraden beräknats för alla publikationer, vilket är 2,31 (231 % högre än det globala genomsnittet). Ett värde över 1,00 indikerar att publikationerna är över det globala genomsnittet för publikationer inom samma fält.

⁸ Enligt CiteScore <https://beta.elsevier.com/authors/tools-and-resources/measuring-a-journals-impact?trial=true>.

I FLERA FALL SKER EN FORTSATT PUBLICERING TILLSAMMANS MED FORSKNINGS- OCH UTBILDNINGSMILJÖERNA

Eftersom flera av projekten avslutades endast ett år innan Rambolls utvärdering påbörjades (sju projekt avslutades under 2022 och tre projekt under 2021) är det svårt att dra generella slutsatser om samarbete och publicering efter projektens avslut. Bland de projekt som avslutades för mer än tre år sedan (sju projekt) fortsätter de rekryterade från sex av projekten att publicera artiklar tillsammans med forsknings- och utbildningsmiljön. I minst ett projekt har det emellertid inte förekommit några ytterligare publiceringar tillsammans fem år efter avslutat projekt och fyra år efter den senaste publicerade artikeln.

Ytterligare en indikator som belyser förhållandet mellan de rekryterade forskarna och den institution som har anställt dem är att undersöka om forskarna anger institutionen som affiliering i sina publikationer. Av de rekryterade forskarna uppgav 13 av 17 den rekryterande institutionen som sin affiliering i sina publikationer. Av dessa angav fyra av 17 endast en affiliering, vilket kan förklaras av att de är lektorer som anställdes vid institutionen genom projektet.

5.2 Vetenskapliga resultat har inte alltid hunnit föras vidare till nya forskningsprojekt

Det varierar i vilken utsträckning projektens vetenskapliga resultat har integrerats i nya forskningsprojekt. En faktor som förklarar detta är den varierande tidsramen sedan projekten avslutades. I många fall pågår fortfarande arbete med publicering och spridning av resultaten, vilket kan förklara variationen i överföring av dessa resultat till nya forskningsprojekt. Fem projektledare beskriver hur rekryteringen resulterat i finansiering av nya projekt exempelvis från Horizon, Marie Curie, SSF och KK-stiftelsen (HÖG och Synergi). Utöver detta har projektansökningar skickats in till exempelvis Vetenskapsrådet. Tre projektledare beskriver hur resultat har spridits genom internationella konferenser, men även i andra typer av kanaler som lokalmedia och branschtidningar.

Många av projektägarna har haft begränsad inblick i hur vetenskapliga resultat har förts vidare. Ett par projektägare beskriver dock hur vetenskapliga resultat från projekten har spridits inom forsknings- och utbildningsmiljön och till näringslivet. I enstaka projekt vittnar projektledare och projektägare om att rekryteringen inte resulterat i några publiceringar. I dessa fall har samarbetet dock bidragit till värdefulla lärdomar kring hur de ska utforma framtida samarbeten med gästforskare för att det ska generera mer konkreta resultat i form av publiceringar.

5.3 Projekten har i flera fall påverkat hur miljön bedrivs idag

Det varierar i vilken utsträckning rekryteringarna har påverkat hur forsknings- och utbildningsmiljöerna bedrivs idag. I intervjuer med fem projektledare framkommer att rekryteringen har bidragit till breddning av kompetens, utveckling av aktuella forskningsområden och forskningsmiljön. I intervju med en projektledare framkommer att programmet har inspirerat till att etablera en intern finansiering för gästprofessorer i syfte att tillfälligt rekrytera värdefull extern kompetens till lärosätet. I intervjuer med två projektledare framkommer att rekryteringen inte haft någon tydlig påverkan.

Majoriteten av intervjuade projektägare (sex av åtta) bedömer att rekryteringarna har påverkat hur miljön bedrivs. Fyra projektägare beskriver att rekryteringarna bidragit till en internationalisering av miljön genom ett ökat antal internationella kontakter och medverkan i internationella sammanhang, till exempel internationella konferenser. Tre projektägare beskriver att miljöns forskning har stärkts, bland annat genom att etablera en mer aktiv forskargrupp och att miljön kunnat lägga mer fokuserad tid på forskning.

5.4 Programmet bidrar till att göra rekryteringar, men är inte avgörande

Intervjuer med projektledare, projektägare och med projekt som fått avslag indikerar att det har stor betydelse för forsknings- och utbildningsmiljöerna att attrahera extern finansiering för att kunna göra strategiska rekryteringar. Det tycks dock finnas andra externa finansieringskällor än Rekryteringar för att finansiera rekryteringar av internationella gästprofessorer. Mot den bakgrunden finns det anledning att ifrågasätta om programmet har bidragit till att skapa additionalitet. Med additionalitet menas vilken betydelse som programmet finansiering har haft för att möjliggöra de resultat som uppstått, eller om resultaten hade kunnat uppstå även i programmets frånvaro.

FINANSIERINGEN HAR BETYDELSE FÖR ATT MÖJLIGGÖRA REKRYTERINGARNA

I intervjuer med projektledare framkommer att finansieringen från programmet har varit viktig för att möjliggöra rekryteringen. I sex intervjuer har projektledare resonerat kring huruvida de hade kunnat rekrytera personen utan programmet. Tre av dessa projektledare menar att det inte hade varit möjligt att rekrytera personen utan extern finansiering. Inga projektledare

”Det hade kanske gått att rekrytera [forskaren] men inte under samma förutsättningar. Programmet gav oss mer frihet. Annars hade vistelsen kanske blivit mer av ett utbildningsuppdrag om pengarna kom från lärosätets utbildningspott. Andra intressen hade styrts.” -

Projektledare för internationell gästprofessor

kan ge konkreta exempel på alternativa finansieringskällor, men en intervjuperson resonerar kring möjligheten att eventuellt söka någon form av EU-projekt för att finansiera en internationell gästprofessor. Enligt projektledare för en rekryterad lektorstjänst hade avsaknaden av extern finansiering gjort att den rekryterade personen inte blivit en del av miljöns kollegium och att de bara kunnat ha sporadiskt samarbete. Två projektledare är osäkra på huruvida de hade kunnat göra rekryteringarna utan finansieringen från programmet/KK-stiftelsen.

REKRYTERINGAR SOM FÅTT AVSLAG HAR ÄNDÅ GENOMFÖRT REKRYTERINGEN

Inom ramen för utvärderingen har två intervjuer genomförts med projektledare som fått avslag på sin ansökan. I båda fallen har rekryteringarna ändå genomförts, i ett fall med annan finansiering och i ett fall med medel från KK-stiftelsen vid ett senare tillfälle. I en intervju med projektledare som fått avslag på ansökan om en internationell gästprofessor framkommer det att rekryteringen ändå genomfördes. Lärosätet valde även att rekrytera ytterligare en senior forskare från samma lärosäte vid samma tillfälle. När ansökan till KK-stiftelsen inte beviljades, sökte lärosätet i stället andra projektmedel för att finansiera rekryteringen, bland annat från Vinnova och EU-fonder. Rekryteringarna finansierades med dessa medel samt egna medel. I det andra fallet intervjuades en projektledare som initialt fick avslag på ansökan för en biträdande lektor. Efter att projektledaren fick avslag reviderade hen sin ansökan baserat på kommentarer från KK-stiftelsen och beviljades finansiering vid nästa utlysningstillfälle.

6. Slutsatser och rekommendationer

I följande kapitel presenteras i utvärderingens slutsatser och rekommendationer, som bygger på resultat som presenterats i de tidigare kapitlen. Kapitlet bidrar till att besvara frågeställningarna om vad som utgör Rekryteringars framgångsfaktorer och utmaningar samt hur programmet kan utvecklas.

6.1 Programmet bidrar till utveckling av forsknings- och utbildningsmiljöerna

Rambolls övergripande bedömning av programmet Rekryteringar är att beviljade projekt överlag har bidragit till resultat i linje med programmets ambitioner. Programmet bidrar till att tillföra nyckelkompetens, ökad internationellt samarbete samt utveckling och stärkt kapacitet i forsknings- och utbildningsmiljöerna. Det finns däremot utvecklingspotential kopplat till framför allt näringslivets deltagande och nytta av programmet.

De förväntade resultaten av programmet finns sammanfattade i programmets effektlogik. Här ser Ramboll att det finns potential att utveckla effektlogiken för att i ännu större utsträckning visualisera de nyttor som programmet skapar för forsknings- och utbildningsmiljöerna och deltagande näringsliv. I tabellen nedan sammanfattas de behov, aktiviteter, utfall, resultat och effekter som Ramboll kunnat identifiera inom ramen för utvärderingen. Tabellen kan ses som en vidareutvecklad effektlogik för programmet som tydliggör olika typer av resultat kopplat till kategorierna *forskning*, *utbildning*, *nätverk* och *näringsliv*.

Tabell 4. Effektlogik för Rekryteringar utifrån de behov, aktiviteter, utfall, resultat och effekter som identifierats i utvärderingen.

	Behov →	Aktiviteter →	Utfall/resultat →	Effekter
Forskning	<ul style="list-style-type: none"> Ny spetskompetens till miljön Kapaciteten för forskning Positionera och stärka miljöns anseende, både nationellt och internationellt Attrahera forskningsfinansiering 	<ul style="list-style-type: none"> Utveckla nya forskningsidéer Forska och samförfatta publikationer Presentera forskningsresultat externt (t.ex. på internationella konferenser) Utveckla och skriva projektansökningar 	<ul style="list-style-type: none"> Spridning av nya metoder och kunskap Ökad förmåga inom miljön att bedriva forskning Nya internationella forskningskonstellationer som består över tid Finansiering av nya projekt. 	<ul style="list-style-type: none"> Ökad forskningskapacitet: Högre produktivitet En mer internationell uppkopplad miljö En miljö som tar en ny forskningsinriktning inom det aktuella forskningsområdet.
Utbildning	<ul style="list-style-type: none"> Bidra i undervisning och till att få in fler studenter och doktorander. 	<ul style="list-style-type: none"> Undervisa Gästföreläsa Handleda Kursansvar/kursutveckling 	<ul style="list-style-type: none"> Nya eller reviderade kurser och program Bidrag till samarbetsavtal med utländska universitet 	
Nätverk	<ul style="list-style-type: none"> Utöka forsknings- och utbildningsmiljöns nätverk och samarbeten, främst inom forskarvärlden men även inom näringslivet. 	<ul style="list-style-type: none"> Koppla samman miljöns forskare med forskare från den rekryterades nätverk Främja utbyten av studenter mellan forskningsmiljöer Bidra till att rekrytera internationella forskare till miljön. 	<ul style="list-style-type: none"> Nya eller breddade forskningsnätverk eller stärkt position inom befintliga nätverk. Forskare affilierats till lärosätet. 	
Näringsliv	<ul style="list-style-type: none"> Få tillgång till kunskap och expertis Rekrytering av kompetens till näringslivet 	<ul style="list-style-type: none"> Dialog om samarbetsmöjligheter Samverkan med företag där potential har identifierats 	<ul style="list-style-type: none"> Ökad kunskap om nya forskningsrön Stärkt kunskap/höjd kompetens inom företagen Rekrytering av nyexaminerade mastersstudenter 	<ul style="list-style-type: none"> Bättre positionering på marknaden

Effektlogiken ovan bör ses i ljuset av att utvärderingen till övervägande del omfattar rekryteringar av internationella gästprofessorer. En reviderad effektlogik för programmet behöver således kompletteras för att säkerställa att den även täcker in övriga rekryteringsformer, särskilt de som överhuvudtaget inte ingått i utvärderingen (rekrytering av professor samt adjungerad professor och lektor till/från näringslivet). En mer ingående beskrivning av effektlogiken presenteras i Bilaga 2.

REKOMMENDATION: UTVECKLA PROGRAMMETS EFFEKTLOGIK FÖR ATT BÄTTRE VISUALISERA PROGRAMMETS DESIGN OCH FÖRVÄNTADE RESULTAT

Ramboll rekommenderar att KK-stiftelsen utvecklar effektlogiken för programmet Rekryteringar så att den bättre speglar programmets design och förväntade resultat. För att utveckla effektlogiken kan KK-stiftelsen ta stöd och inspiration av de empiriska resultat som presenteras i tabellen ovan, och därefter komplettera effektlogiken med behov, aktiviteter, utfall, resultat och effekter som relaterar till de rekryteringsformer som inte ingått i Rambolls utvärdering.

6.2 Rekryteringar av internationella gästprofessorer bidrar till en tillfällig förstärkning av miljöerna

Utifrån utvärderingens resultat kan Ramboll konstatera att rekryteringarna av internationella gästprofessorer bidrar till internationalisering, utvecklade nätverk inom akademien, tillförande av nyckelkompetens och i flera fall även en profilering av miljön. En utmaning med rekrytering av de internationella gästprofessorerna är att förstärkningen av miljön ibland endast blir tillfällig. Det finns dock exempel på hur miljöerna fortsätter att publicera tillsammans med den internationella gästprofessorn. Ramboll bedömer dock att det finns ett behov av en tydligare plan för hur de ska omhänderta resultaten av projekten för att säkerställa mer långsiktiga och robusta resultat.

REKOMMENDATION: STÄLL TYDLIGARE KRAV PÅ ATT MILJÖERNA SKA HA EN PLAN FÖR HUR GÄSTPROFESSORER SKA BIDRA TILL LÅNGSIKTIG KAPACITET

Ramboll rekommenderar att KK-stiftelsen ställer tydligare krav på forsknings- och utbildningsmiljöerna att ta fram en plan för hur uppkomna resultat av rekrytering av internationella gästprofessorer ska bli hållbara. I projektets slutrapporter kan en fråga inkluderas om vad miljön har gjort eller kommer göra för att säkerställa att rekryteringarna bidrar till kapacitetsökning för miljön på längre sikt.

6.3 Förutsättningarna för förnyelse inom miljön påverkas projektens fokus och längd

En viktig ambition för KK-stiftelsen med programmet är att rekryteringen ska bidra till förnyelse av miljön. Utvärdering indikerar att de rekryterade till exempel bidrar med nya metoder, teoretisk kunskap och utveckling av utbildningar. Det är dock svårt att värdera i vilken utsträckning som graden av förnyelse är tillräcklig. En slutsats är att förutsättningarna för att bidra till förnyelse är starkt beroende av projektens längd. Detta gäller särskilt för rekrytering av internationella gästprofessorer som vistas max ett år i miljön. Förutsättningarna för förnyelse påverkas också av vilka aktiviteter som de rekryterade genomför, där en uppfattning är att det krävs ett nära samarbete med den rekryterade och miljöns ledning för att driva igenom mer genomgripande förändringar som förnyar miljön.

REKOMMENDATION: FÖRTYDLIGA AMBITIONSIVÅN KOPPLAT TILL FÖRNYELSE OCH UTVECKLING AV FORSKNINGS- OCH UTBILDNINGSMILJÖERNA

Ramboll rekommenderar att KK-stiftelsen förtydligar *programmets* ambitionsnivå kopplat till förnyelse av forsknings- och utbildningsmiljöerna. Detta för i större utsträckning kunna värdera om projekten bidrar till önskade resultat i linje med programmets förväntningar. KK-stiftelsen behöver inte formulera ett sätt som rekryteringarna förväntas bidra till förnyelse, men ge exempel på vilket avtryck som rekryteringarna förväntas göra på miljön. Räcker det exempelvis att den rekryterade bidrar med inspiration om nya arbetssätt i miljön, eller ska den rekryterade bidra mer genomgripande förändringar i miljöns processer och arbetssätt? Förväntas den rekryterade bidra till mindre förbättringar av miljöns utbildningsutbud eller utveckling av helt nya kurser eller program? Utifrån detta förtydligande kan sedan miljöerna få formulera sina behov i ansökan och den enskilda rekryterings förväntade påverkan på exempelvis forskning, utbildning, kultur, arbetssätt eller samverkan med omgivande samhälle. Ambitionsnivån bör givetvis sättas i relation till projektlängd, typ av rekrytering samt den rekryterade forskarens senioritet.

6.4 Projekten bidrar till vetenskapliga resultat av hög kvalitet och med hög citeringsgrad

Utvärdering indikerar att projekten i Rekryteringar bidrar till vetenskapliga resultat av hög kvalitet som får stor spridning. Publicerade artiklar har hög citeringsgrad och över 60 procent av de publicerade artiklarna tillhör de 10 procent mest citerade tidskrifterna inom sina respektive områden. Samtidigt är projekttiden kort för rekryteringen av internationella gästprofessorer, som därmed inte hinner producera forskning i så stor utsträckning inom ramen för projektet. Detta lyfts även av flera av de intervjuade forsknings- och utbildningsmiljöerna. I vissa fall publicerar dock de internationella gästprofessorerna tillsammans med miljöerna även efter projektet. Rambolls bild är att en längre projektperiod skulle vara gynnsamt för rekryteringar där ett gott samarbete har etablerats. Det skulle möjliggöra för ett närmare samarbete under en längre tid och fler publiceringar tillsammans med gästprofessorn, vilket i sin tur skulle bidra positivt till forskningsmiljöernas synlighet. En längre projektperiod är dessutom med stor sannolikhet mer kostnadseffektiv, mer forskning per krona, eftersom det tar tid för en forskare att komma på plats i miljön och fokusera på forskningen.

REKOMMENDATION: SE ÖVER MÖJLIGHETERNA ATT FÖRLÄNGA PROJEKTTIDEN FÖR ATT FRÄMJA EN ÖKAD GRAD AV SAMPUBLICERING

Ramboll rekommenderar att KK-stiftelsen ser över möjligheterna att främja en ökad grad av sampublicering mellan den rekryterade och forsknings- och utbildningsmiljön. Detta eftersom publiceringarna bidrar med ett mervärde till både miljön och enskilda forskare inom miljön. Ett sätt att göra detta är att se över möjligheten att kunna söka förlängning av gästforskarens vistelsetid. Detta skulle vara lämpligt i de fall där ett gott samarbete har etablerats och det finns ett ömsesidigt intresse mellan miljön och den rekryterade att förlänga vistelsetiden. Ramboll rekommenderar även att projekttiden för internationella gästprofessorer förlängs till minst sex månader i stället för dagens tre månader som minimum. KK-stiftelsen kan även överväga att möjliggöra för projekt som är längre än 12 månader som idag är den längsta projektperioden för internationella gästprofessorer. Vår bedömning är att en förlängd projektperiod även kräver en utökad projektbudget, men att utökning av projektid och budget är kostnadseffektiv. Detta eftersom miljön och den rekryterade redan har kunnat etablera ett gott och effektivt forskningssamarbete att bygga vidare på.

6.5 Internationell gästprofessor utgör den mest attraktiva rekryteringsformen

Inom ramen för utvärderingen har Ramboll analyserat 21 projekt som KK-stiftelsen beviljat under 2017–2020. En stor andel av dessa projekt består av rekrytering av internationella gästprofessorer, som därmed sticker ut som den mest populära rekryteringsformen, med flest sökande. Övriga rekryteringsformer som ingår i utvärderingen (lektor och biträdande lektor) har betydligt färre ansökningar, men även lägre beviljandegrad. Inom ramen för utvärderingen har vi inte kunnat dra några definitiva slutsatser om varför situationen ser ut så här. Vi kan dock konstatera att ansökningsprocessen för lektorer och biträdande lektorer är mer komplex, eftersom rekryteringen ska ske efter att en ansökan har skickats in och beviljats medel. En möjlig förklaring till ett lägre söktryck och beviljandegrad skulle kunna vara att medfinansieringsgraden är lägre än för internationella gästprofessorer, att det är svårt att skriva en tydlig ansökan för en rekrytering där kandidaten inte är identifierad och att rekryteringsprocessen upplevs extra långdragen och komplex när miljöerna först måste söka ett projekt, och sedan utlysa en tjänst. Samtidigt behöver rekryteringarna ske i enlighet med gällande lagstiftning för rekrytering vid lärosäten, vilket sätter ramarna för vilka justeringar som är möjliga för KK-stiftelsen att göra.

REKOMMENDATION: UNDERSÖK VIDARE HUR REKRYTERING AV LEKTORER, BITRÄDANDE LEKTORER OCH PROFESSORER KAN GÖRAS MER ATTRAKTIVT

Ramboll rekommenderar att KK-stiftelsen undersöker vidare hur anställningsformerna lektor, biträdande lektor och professor kan göras mer attraktiva att söka för lärosätena. Detta skulle även kunna innefatta en analys av om programmets stödnivåer är tillräckliga för att de ska vara attraktiva för miljöerna att söka. För att få denna förståelse kan KK-stiftelsen initiera en dialog med de olika lärosätena om hur programmet kan utvecklas för att göra anställningsformerna mer attraktiva, exempelvis i samband med att KK-stiftelsen är ute och informerar om sina olika finansieringsmöjligheter.

6.6 Företagens roll är något otydlig i projekten

Rambolls bild är att företagen tenderar att ha en något otydlig roll i flera av de analyserade projekten. Företagens roll varierar stort från projekt till projekt, och dess engagemang tycks i många fall vara avhängigt vilka mer konkreta samarbetsmöjligheter som de lyckas identifiera med den rekryterade under projektets gång. I flera projekt har den rekryterade haft begränsad kontakt med företagen, och i andra projekt tycks samverkan snarare vara knutet till annan forskningsfinansiering i miljön, där den rekryterade och företagen kan samverka kring en mer konkret forskningsfråga. När detta finns på plats tycks också företagens roll vara tydligare. Flera företag upplever dock en nytta genom kunskapsöverföring från gästföreläsningar och bilaterala möten. Rambolls bedömning är det är otydligt vilket mervärde som Rekryteringar ska skapa för näringslivet. Eftersom programmet finansierar rekryteringar och inte forskningsprojekt som bedrivs i samverkan bedömer Ramboll att det i viss grad är naturligt att företagens roll inte alltid är så tydlig i projekten. Vi ser dock en potential att KK-stiftelsen förtydligar vilken nytta som de som finansiär förväntar sig av finansierade projekt.

REKOMMENDATION: FÖRTYDLIGA VILKEN TYP AV FÖRETAGSSAMVERKAN SOM FÖRVÄNTAS INOM RAMEN FÖR REKRYTERINGSPROJEKT

Ramboll rekommenderar att KK-stiftelsen förtydligar vilken grad av företagssamverkan som förväntas inom ramen för rekryteringsprojektet, och vad som är en rimlig ambitionsnivå för samverkan. Om det vid rekrytering av internationella gästprofessorer finns en ambition om samproduktion bör det i så fall redan i ansökan finnas en tydligare plan för samproduktionen. Av planen bör det framgå både hur samproduktion ska

organiseras och vad förväntas åstadkomma på kort och lång sikt, så att det också är möjligt att följa upp.

I de fall den rekryterade och företagen inte har haft någon kontakt innan projektstart är det rimligt att det inte blir fruktsam samverkan av alla dialoger som den rekryterade har med olika företag under projektperioden. Ramboll rekommenderar dock KK-stiftelsen att ställa tydligare krav på projekten att beskriva sin målsättning kopplat till företagsnytta i ansökan och följa upp måluppfyllelsen för detta i projektets slutrapportering.

Bilaga 1 - Utvärderingens metod

Syftet med utvärderingen av Rekryteringar är att skapa ökad förståelse för programmets resultat och hur dessa har möjliggjorts genom KK-stiftelsens finansiering. Utvärderingens slutsatser ska användas i det fortsatta strategiska arbetet med att utveckla programmet Prospekt. I förlängningen ska resultaten även tjäna som underlag för utveckling av KK-stiftelsens programportfölj. Utvärderingen ska därför ge rekommendationer om programmets utformning och om motiverat föreslå åtgärder för att öka programmets ändamålsenlighet och effektivitet.

Ramboll utgår ifrån en så kallad teoribaserad ansats för att utvärdera Rekryteringar. Detta innebär att vi utgår ifrån en effektlogik som beskriver vad programmet ska leda till, hur de ska leda till dessa effekter och för vem. Effektlogiken beskriver insatsens målhierarki och skapar grund för att mäta resultat och effekter. Utifrån denna teoretiska bild över vad programmet är tänkt att genomföra och uppnå kan vi föra kvalificerade resonemang om hur programmet bidrar till att nå de uppsatta målen. Vi kan föra dessa resonemang även om det i praktiken är svårt att belägga orsakssambanden mellan aktiviteter och effekter. Det finns sannolikt inget projekt inom Rekryteringar vars resultat har uppstått isolerat från interna utvecklingsprocesser hos lärosäten eller företagen.

Analysram

I utvärderingens analysram nedan presenteras utvärderingens frågeställningar. Analysramen tydliggör vilka frågor som utvärderingen ska ge svar på och vilka metoder som ska användas för att besvara frågorna.

Utvärderingskriterium	Frågeställningar	Kapitel
Bakgrund	<ul style="list-style-type: none"> Inom vilka forskningsämnesområden har projekten genomförts? Hur ser fördelningen av projekt ut per ämnesområde? Hur många företag har deltagit? <ul style="list-style-type: none"> Inom vilka branscher är företagen aktiva? Hur stora är företagen (antal anställda och omsättning)? 	3
Ändamålsenlighet	<ul style="list-style-type: none"> I vilken utsträckning är programmet ändamålsenligt utformat? Vilka aktiviteter genomförde den rekryterade personen? På vilket sätt har företagen deltagit i projekten (ansökan, utformning och genomförande)? Vilka är framgångsfaktorerna bakom en lyckad rekrytering? 	4
Måluppfyllelse	<ul style="list-style-type: none"> I vilken grad har programmets målsättningar uppnåtts? 	5
Relevans	<ul style="list-style-type: none"> Vilka behov förväntades rekryteringen uppfylla inom miljön? Hur och i vilken utsträckning har rekryteringarna bidragit till utvecklingen och förnyelse av forsknings- och utbildningsmiljön? <ul style="list-style-type: none"> Hur och i vilken utsträckning har rekryteringen bidragit med nyckelkompetens? Hur och i vilken utsträckning har rekryteringarna bidragit till ökad mobilitet? Hur och i vilken utsträckning har rekryteringen bidragit till att utveckla nya internationella nätverk (gäller främst för internationell gästprofessor)? Hur har rekryteringen bidragit till att stärka eller utveckla miljöns kapacitet? I vilken utsträckning och form har programmet bidragit till att skapa nytta och utveckling hos deltagande näringsliv? 	5
Mervärde	<ul style="list-style-type: none"> Har det uppstått några mervärden av projektet för deltagande parter (som inte fångas upp av effektlogiken)? 	5
Långsiktiga resultat/bärkraftighet	<ul style="list-style-type: none"> I vilken utsträckning har vetenskapliga resultat från projekten förts vidare till andra forskningsprojekt? Hur har projektet påverkat hur den fortsatta verksamheten bedrivs idag? 	6
Additionalitet (Kontrafaktisk ansats)	<ul style="list-style-type: none"> Vad hände med projekt där ansökan till Rekryteringar fick avslag? Vilken betydelse har finansieringen haft för att möjliggöra rekryteringarna? 	6
Analys och rekommendationer	<ul style="list-style-type: none"> Vilka är programmet Rekryteringars framgångsfaktorer och utmaningar? Hur kan programmet utvecklas för att vara ännu mer effektivt och ändamålsenligt? 	7

Metoder för datainsamling

Nedan presenteras de metoder för datainsamling som utvärderingen bygger på. För att besvara utvärderingsfrågorna har Ramboll gjort en samlad analys av alla insamlade data, bland annat inom ramen för löpande analysmöten.

DOKUMENTSTUDIER

Ramboll har samlat in och analyserat program- som projektdokument så som programbeskrivning, effektlogik och utlysningstexter, projektansökningar och slutrapporter. Syftet med att analysera programbeskrivningen, effektlogiken och utlysningstexter var att skapa en djupare förståelse för programmets utformning. Syftet med att analysera ansökningar och projektrapporter var att få en fördjupad förståelse för projektens syften, mål, organisering, aktiviteter, resultat och antagande om hur dessa hänger ihop. Insikter från dokumentstudierna användes för att förbereda intervjustudien och den bibliometriska analysen. Analys av dokumenten utgår från utvärderingsfrågorna i analysramen.

Övriga källor inkluderar olika typer av bakgrundsmaterial till Rekryteringar och till KK-stiftelsens programportfölj. Program- och utlysningstexter samt övrig information har hämtats från KK-stiftelsens webbplats: <https://www.kks.se/program/rekryteringar/>

PROJEKTPORTFÖLJANALYS

Ramboll har genomfört en portföljanslys av avslutade projekt inom Rekryteringar (åren 2017–2020), som utgick från KK-stiftelsens bakgrundsdata. Syftet var att få en tydlig bild över vilka lärosäten samt institutioner som mottagit finansieringen, vilka branscher och företag som medverkat i projekten samt företagens storlek. Portföljanslysen bidrog även till en överblick över vilka ämnesområden projekten har verkat inom och hur projekten fördelat sig över områdena.

BIBLIOMETRISK ANALYS

Utvärderingen inkluderar en bibliometrisk analys. Analysen har använts för att skapa en förståelse för Rekryteringars vetenskapliga genomslag, graden av sampublicering och med vem den rekryterade forskaren har sampublicerat med inom akademien i och utanför Sverige.

För att få en uppfattning om rekryteringen har haft inverkan på miljön förnyelse och profilering har en analys gjorts av huruvida forskaren publicerat inom områden viktiga för miljön. Ramboll har även identifierat om forskningsresultaten refereras till i patent för att få en indikation på rekryteringens näringslivsrelevans⁹.

INTERVJUER

Ramboll har genomfört totalt 32 kvalitativa intervjuer enligt semi-strukturerad metod med:

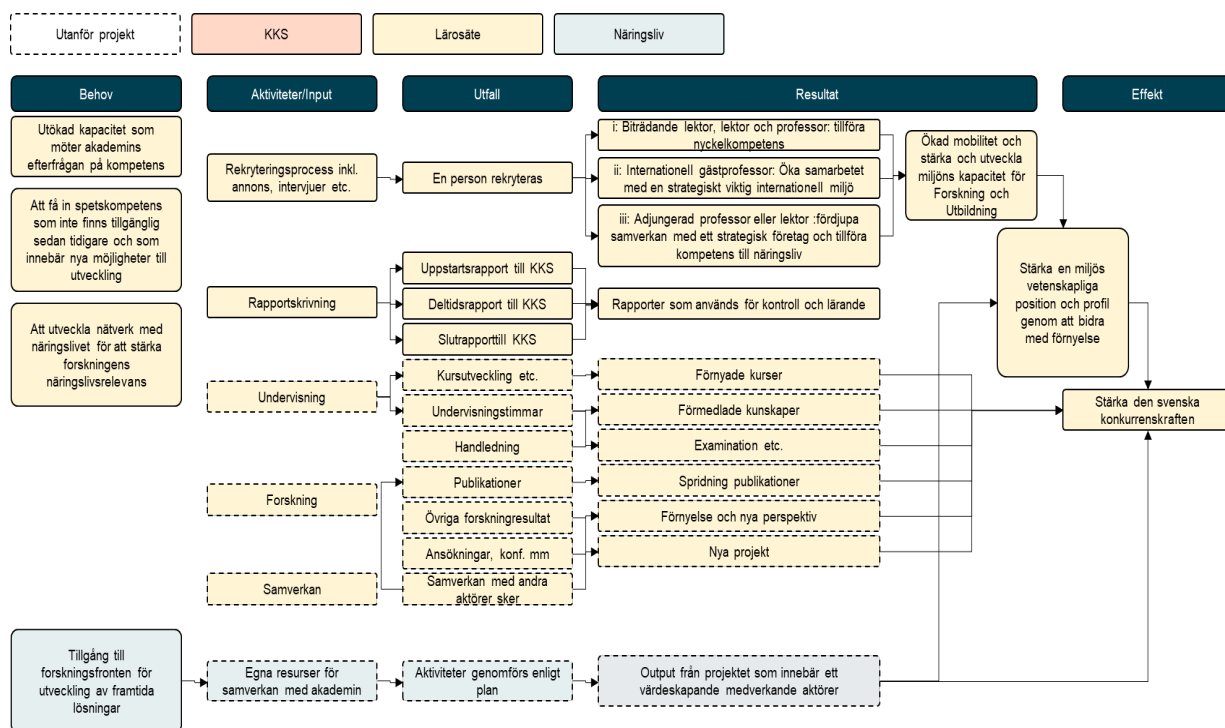
- Programansvarig på KK-stiftelsen (1)
- Projektledare (12 intervjuer som täcker in 14 av projekten)
- Projektägare (prefekt eller motsvarande) (8 intervjuer som täcker in 12 projekt)
- Deltagande företag (4)
- Rekryterade forskare (5)
- Projektledare som fått avslag på ansökan (2)

⁹ I varje patentpublikation måste innovatören redogöra för s.k. prior art, tidigare publicerad kunskap som ligger till grund för patentet

Bilaga 2 - Effektlögik för Rekryteringar

KK-stiftelsen har tagit fram en *effektlögik* för att förtydliga vad Rekryteringar avser att bidra till och på vilket sätt programmet avser att detta ska ske. Effektlögiken visar de grundläggande antaganden som fungerar som villkor för att effekter ska uppstå i nästa led. Varje "box" visar en kategori av förväntade aktiviteter, utfall, resultat och effekter inom programmet. *Aktiviteter* är de konkreta insatser som måste genomföras för att nå önskade *utfall*. *Resultat* är de förändringar som sker i direkt anslutning till programmet och som programmet till stor del har kontroll över och kan påverka. *Effekter* uppstår först på längre sikt och påverkas i större utsträckning av faktorer som helt eller delvis ligger utanför programmets eller projektaktörernas kontroll.

Figur 6 Programlögiken för Rekryteringar

Beskrivning av utvecklad effektlogik för programmet

Nedan utvecklar Ramboll beskrivningen av den utvecklade effektlogiken för programmet, som tagits fram utifrån utvärderingens resultat. Effektlogiken nedan gör inte anspråk på att beskriva empiriska orsakssamband mellan behov, aktiviteter, utfall, resultat och effekter i den mening att den inte försöker koppla specifika aktiviteter till specifika utfall eller resultat (även om sådana samband emellanåt framgår av resultaten). Det är dock rimligt att anta att det finns kopplingar mellan identifierade aktiviteter, utfall, och resultat, eftersom effektlogiken nedan återger vad som de facto har skett i analyserade projekt.

Tabell 5. Effektlogik för Rekryteringar utifrån de behov, aktiviteter, utfall, resultat och effekter som identifierats i utvärderingen.

	Behov →	Aktiviteter →	Utfall/resultat →	Effekter
Forskning	<ul style="list-style-type: none"> Ny spetskompetens till miljön Kapaciteten för forskning Positionera och stärka miljöns anseende, både nationellt och internationellt Attrahera forskningsfinansiering 	<ul style="list-style-type: none"> Utveckla nya forskningsidéer Forska och samföra publikationer Presentera forskningsresultat externt (t.ex. på internationella konferenser) Utveckla och skriva projektansökningar 	<ul style="list-style-type: none"> Spridning av nya metoder och kunskap Ökad förmåga inom miljön att bedriva forskning Nya internationella forskningskonstellationer som består över tid Finansiering av nya projekt. 	<ul style="list-style-type: none"> Ökad forskningskapacitet: Högre produktivitet En mer internationell uppkopplad miljö En miljö som tar en ny forskningsinriktning inom det aktuella forskningsområdet.
Utbildning	<ul style="list-style-type: none"> Bidra i undervisning och till att få in fler studenter och doktorander. 	<ul style="list-style-type: none"> Undervisa Gästföreläsa Handleda Kursansvar/kursutveckling 	<ul style="list-style-type: none"> Nya eller reviderade kurser och program Bidrag till samarbetsavtal med utländska universitet 	
Nätverk	<ul style="list-style-type: none"> Utöka forsknings- och utbildningsmiljöns nätverk och samarbeten, främst inom forskarvärlden men även inom näringslivet. 	<ul style="list-style-type: none"> Koppla samman miljöns forskare med forskare från den rekryterades nätverk Främja utbyten av studenter mellan forskningsmiljöer Bidra till att rekrytera internationella forskare till miljön. 	<ul style="list-style-type: none"> Nya eller breddade forskningsnätverk eller stärkt position inom befintliga nätverk. Forskare affilierats till lärosätet. 	
Näringsliv	<ul style="list-style-type: none"> Få tillgång till kunskap och expertis Rekrytering av kompetens till näringslivet 	<ul style="list-style-type: none"> Dialog om samarbetsmöjligheter Samverkan med företag där potential har identifierats 	<ul style="list-style-type: none"> Ökad kunskap om nya forskningsrön Stärkt kunskap/höjd kompetens inom företagen Rekrytering av nyexaminerade masterstudenter 	<ul style="list-style-type: none"> Bättre positionering på marknaden

AKTIVITETER

Från resultaten ovan är det möjligt att dela upp aktiviteter i fyra övergripande typer: forskningsaktiviteter, utbildningsaktiviteter, nätverksbyggande aktiviteter och aktiviteter tillsammans med näringslivet. Vi sammanfattar dessa nedan.

De *forskningsaktiviteter* som en rekryterad forskare huvudsakligen genomför innefattar att utveckla nya forskningsidéer, forska tillsammans med miljöns forskare och forskarstudenter (och samföra vetenskapliga publikationer med dessa), presentera forskningsresultat vid internationella konferenser och i seminarier samt utveckla och skriva projektansökningar. Kategorin *utbildningsaktiviteter* innefattar undervisning och gästföreläsningar, handledning av doktorander och studenter samt kursansvar och/eller kursutveckling. *Nätverksbyggande aktiviteter* som en rekryterad forskare genomför innefattar utveckling av samarbeten inom akademien så som att koppla samman miljöns forskare med forskare från den rekryterades nätverk (t.ex. genom att arrangera att lärosätets/miljöns forskare, masterstudenter och doktorander besöker den rekryterades lärosäte), främja utbyten av studenter mellan forskningsmiljöer och bidra till att rekrytera internationella forskare från sitt nätverk till miljön. Aktiviteter tillsammans med näringslivet innefattar dialog om samarbetsmöjligheter och i vissa projekt även samverkan med enskilda företag kring identifierade samarbetsmöjligheter.

RESULTAT OCH UTFALL

Det är möjligt att koppla fler utfall/resultat till de aktiviteter som en rekryterad typiskt genomför. Vi delar även upp utfall/resultat i kategorierna forskningsaktiviteter, utbildningsaktiviteter, nätverksbyggande aktiviteter och aktiviteter tillsammans med näringslivet

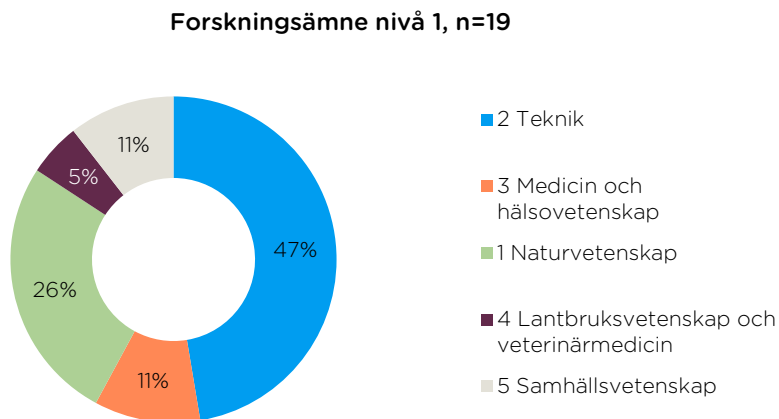
Utfall/resultat som kopplar till *forskning* innefattar spridning av nya metoder och kunskap, ökad förmåga inom miljön att bedriva forskning och nya internationella forskningskonstellationer som består över tid. Under denna kategori sorterar vi även finansiering av nya projekt. Utfall/resultat som kopplar till *utbildningsverksamhet* innefattar nya eller reviderade kurser och program samt bidrag till samarbetsavtal med utländska universitet. Utfall/resultat i kategorin *miljöns nätverk* innefattar tillgång till nya forskningsnätverk eller stärkt position inom befintliga nätverk. Det senare kan handla om den rekryterades aktiviteter bidrar till att öka miljöns synlighet inom lärosätet och stärka dess attraktionskraft. Det kan också handla om att den rekryterade bidrar till att bredda och/eller fördjupa miljöns nationella samt internationella nätverk genom att skapa synlighet kring miljön på internationella konferenser, arrangera att lärosätets/miljöns forskare, mastersstudenter och doktorander besöker den rekryterades lärosäte eller bidra till att affiliera forskare till lärosätet. Slutligen, utfall/resultat i kategorin miljöns nätverk ska också förstås som stärkt samverkan mellan företagen och lärosätet. Utfall/resultat som tydligt kopplar till *näringslivets nytta* innefattar ökad kunskap om nya forskningsrön, stärkt kunskap/höjd kompetens inom företagen och möjligheten att rekrytera nyexaminerade mastersstudenter.

EFFEKTER

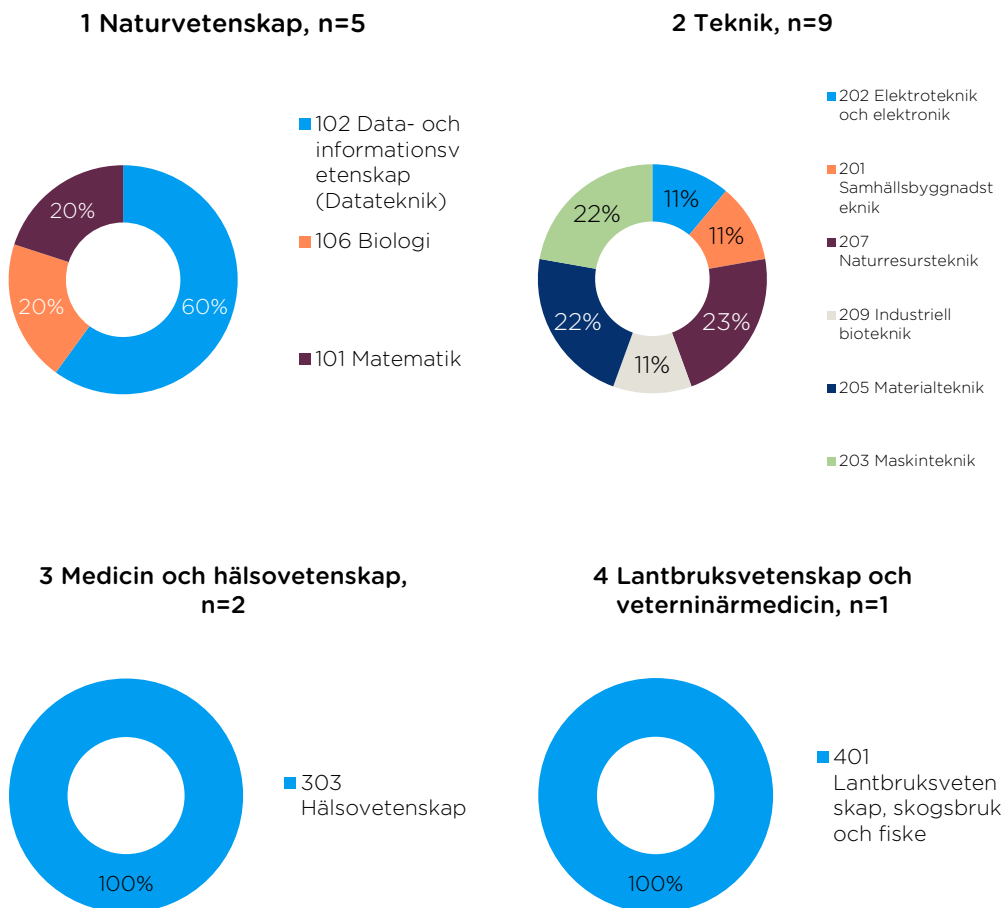
Effekter ska främst förstås som *ökad kapacitet att bedriva forskning*. Ökad kapacitet kan handla om en högre produktivitet på grund av ny kunskap, metoder och tillgången till nya forskningsparter (genom nya nätverk). Det kan även handla om en mer internationell uppkopplad miljö eller en miljö som tar en ny forskningsinriktning inom det aktuella forskningsområdet. För företag kan effekter handla om att de bättre positionerar inom sin marknad.

Bilaga 3 - Portföljanalys

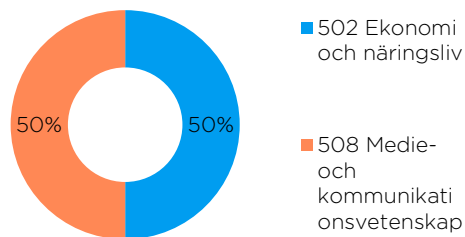
Figur 7. Forskningsämne nivå 1 för analyserade projekt (n=19)

Figur 8. Forskningsämne nivå 3 för analyserade projekt

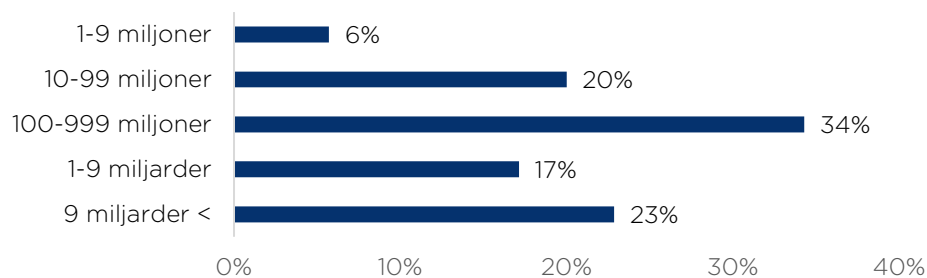
5 Samhällsvetenskap, n=2

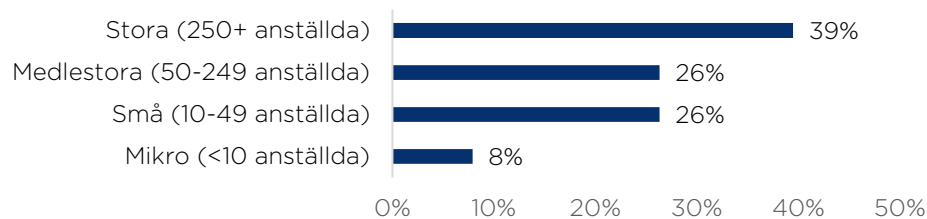
Figur 9. Deltagande företag uppdelat på bransch (n=38)

Figur 10. Deltagande företags omsättning (n=35) *För tre företag saknas data om deras omsättning

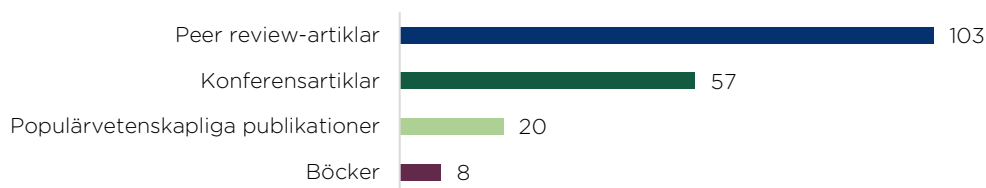
Figur 11. Deltagande företag antal anställda, intervall (n=38)

Bilaga 4 - Bibliometrisk analys

Totalt 19 av de 21 projekt som ingår i utvärderingen har resulterat i publiceringar. Sammanlagt har projekten publicerat 103 artiklar, 57 konferensartiklar, 8 böcker, och 20 populärvetenskapliga publikationer enligt de slutrapporter där forskarna har redogjort för in sina slutresultat, se Figur 11. Det är svårt att göra några direkta jämförelser mellan projekten eftersom de har pågått under olika tidsperioder, varierande från några månader upp till flera år.

Figur 12. Antal publiceringar som projekten bidragit till.

Projekten har framförallt publicerat peer review-artiklar och den fortsatta analysen fokuserar således på dessa. Ramboll har använt Scopus databas för att analysera artiklarna som publicerats mellan 2018-2023. Analysen har gjorts på 17 av de 19 projekt som publicerat peer review-artiklar, vilket innefattar 77 av de 103 vetenskapligt granskade artiklarna. Omräknat i fraktionerade artiklar innebär det totalt 23,3 artiklar.¹⁰ Eftersom programmet Rekryteringar är inriktat på utveckling av en miljö snarare än en individ är det inte särskilt relevant att genomföra en fraktioneringsanalys. Det är svårt att uttala sig om vad detta säger om utvecklingen av miljön, då det kan vara flera författare från samma miljö.

INFORMATION OM FINANSIERING AV PUBLIKATIONEN

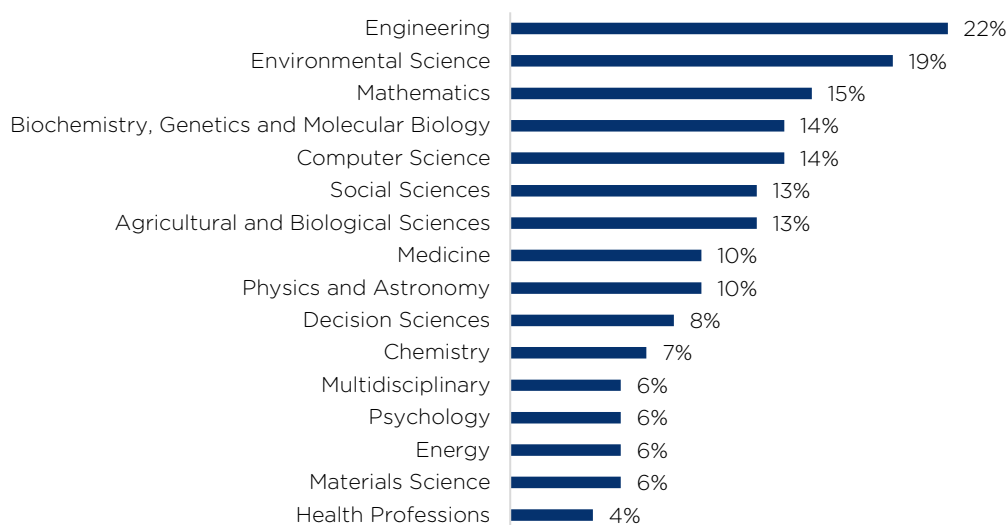
Enligt praxis bör forskare i sina publikationer ange vilken forskningsfinansiär som har finansierat den forskning som ligger till grund för publikationen. Trots detta nämner endast 22 av artiklarna (31 procent) KK-stiftelsen som finansiär i sina artiklar.

ÄMNESOMRÅDEN SOM PEER REVIEW-ARTIKLAR PUBLICERATS INOM

I Figur 12 nedan är artiklarna klassificerade i ämnesområden. Majoriteten av artiklarna är publicerade i tidskrifter som är kategoriserade inom ingenjörsområdet (16 artiklar), följt av miljövetenskap (14 artiklar), datavetenskap (10 artiklar), och biokemi, genetik och molekylärbiologi (10 artiklar).

¹⁰ Fraktionering innebär att i en publikation med flera författare tilldelas var och en av medförfattarna en lika stor bråkdel av det totala antalet författare vilket innebär att publikationens totala vikt är lika med ett.

Figur 13. Ämnesområden som vetenskapligt publicerade artiklar återfinns inom. (n=77)

SAMPUBLICERING MED ANDRA MILJÖER OCH SAMVERKAN MED NÄRINGSLIV

Samverkan är en viktig del av Rekryteringar och genom att analysera hur forskarna har samverkat med den institution dit de rekryterades kan en utökad förståelse för programmets långsiktiga resultat erhållas.

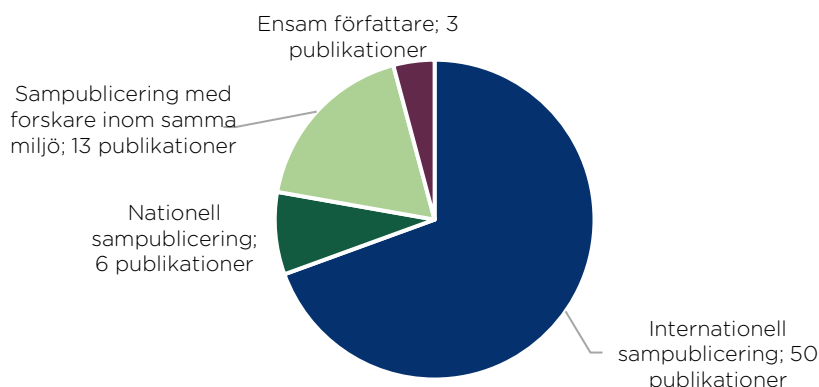
För två av projekten finns det inga sampublikationer. Detta möjliggör en analys av 17 projekt. I åtta projekt fanns det redan samverkan i form av sampublikationer mellan den forskare som senare rekryterades och forskare vid den rekryterande institutionen (i tre av dessa projekt rekryterades en lektor som redan var affilierad till institutionen). Detta innebär att nio projekt var "nya" projekt utan tidigare sampublikationer. Eftersom många av projekten avslutades endast för ett år sedan (sju projekt avslutade under 2022 och tre projekt under 2021) är det svårt att säga någonting generellt om samverkan har fortsatt efter projekttid. Av de projekt som avslutades för mer än tre år sedan (sju projekt) publicerar sex av projekten fortfarande tillsammans. Åtminstone i ett projekt har det inte skett några mer sampublikationer fem år efter avslutat projekt och fyra år efter den senaste sampublicerade artikeln. En annan indikator som visar på relationen mellan den rekryterade forskaren och den rekryterande institutionen är att studera huruvida forskaren anger institutionen som affiliering i sina publikationer. 13 av de rekryterade forskarna använde den rekryterande institutionen som affiliering i sina publikationer och av dessa angav fyra endast den rekryterande institutionen som affiliering vilket tyder på att dessa forskare inte har någon annan affiliering (detta är de lektorer som anställts inom projekten).

I Figur 13 nedan redovisas hur stor del av alla publikationer som har sampublicerats med forskare från andra länder, Sverige, samma organisation, och slutligen där endast en forskare ingår. Eftersom en majoritet av projekten avser rekrytering internationella gästprofessorer är sampublikationerna med dessa forskare per definition internationella. Detta hindrar därmed en möjlig jämförelse mellan sampublikationer som är nationella och internationella.

Sex publikationer har samförfattats med endast forskare baserade i Sverige och 13 publikationer med endast forskare från samma organisation. Dessa publikationer har publicerats av de lektorer som rekryterats och som varit affilierade med de svenska institutionerna. Vad gäller de publikationer som gjorts genom internationellt samarbete har 50 av artiklarna (69 procent) samförfattats med forskare baserade utomlands. Forskare från USA är det land som forskare har samarbetat mest med (13 publikationer), följt av

Nederländerna (10 publikationer) och Storbritannien (10 publikationer). Tre av de vetenskapligt publicerade artiklarna har publicerats av en ensam författare.

Figur 14. Antal vetenskapligt publicerade artiklar som tagits fram i samarbete med andra lärosäten, inom forsknings- och utbildningsmiljön eller enbart av den rekryterade.

Vad gäller samverkan med industrin har endast ett projekt (totalt 3 artiklar) sampublicerat med ett företag. Detta företag är ABB där en av forskarna tidigare varit anställd.

ARTIKLARNAS CITERINGSGRAD

Citeringsgrad är ett vanligt mått som mäter vetenskaplig synlighet, dvs. hur många gånger en artikel citeras av andra artiklar. Efter normalisering utifrån vilket ämnesområde eller fält som tidskriften som artiklarna publicerats räknas till, beräknar Ramboll fältciteringsgraden för alla publikationer till 2,31 vilket är 231 procent högre än det globala genomsnittet. Ett värde över 1,00 indikerar att publikationerna är över det globala genomsnittet för publikationer inom samma fält. Eftersom tiden efter att flera av projekten inom Rekryteringar avslutades endast omfattar några år ger citeringsmått inte en rättfärdig bild av hur publikationerna har kommit vetenskapen till nytta. Det tar oftast flera år innan resultaten sprids och citeras av andra forskare. Vidare finner Ramboll att 61,2 procent av artiklarna tillhör de 10 procent mest citerade tidskrifterna.¹¹

Publikationer som samförfattats tillsammans med endast forskare baserade i Sverige har en högre citeringsgrad (internationella 2,49 vs. endast svenska 2,70) än med publikationer tillsammans med internationella forskare.

¹¹ Enligt CiteScore <https://beta.elsevier.com/authors/tools-and-resources/measuring-a-journals-impact?trial=true>.

Sedan 2017 bedriver KK-stiftelsen programmet Rekryteringar. I programmet Rekryteringar ges lärosäten möjlighet till nyrekrytering av biträdande lektor, lektor, professor, internationell gästprofessor eller adjungerad professor/lektor från näringslivet. En lektor eller professor kan även adjungeras från lärosäte till näringsliv. Programmet syftar till att stärka forsknings- och utbildningsmiljöers vetenskapliga position och profil genom att bidra med förnyelse.

Föreliggande rapport är resultatet av den resultatutvärdering som Ramboll Management Consulting (Ramboll) genomfört av 21 avslutade projekt under åren 2017–2020. Utvärderingen genomfördes på uppdrag av KK-stiftelsen under perioden maj till december 2023. Författare till rapporten är Erik Brattström, Erica Iseborn, Johannes Henriksson, Pauline Mattsson, Sara Sandberg och Katarina Steijer. Ramboll ansvarar för innehåll och slutsatser i rapporten. Rapporten redovisar inte KK-stiftelsens syn på det utvärderade programmet, utan utgör ett underlag för stiftelsens arbete med att följa upp och utvärdera sin programverksamhet.